

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang.“

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . . . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers. „ 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel. f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels „ 0.09
„ „ „ 1000 „ „ 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulstraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG“, NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Het nut van Koloniën III. — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Inhoud van Tijdschriften. — Feuilleton.

Mededeelingen.

I. Van de Afdeling 's-Gravenhage.

Op Woensdag 6 Maart te acht uur zal, in de zaal Diligentia (Lange Voorhout) door Mejuffrouw **NORA SCHALKWIJK** uit Amsterdam eene voordracht worden gehouden over

„Wajang-litteratuur.“

Leden van „Oost en West“ hebben, op vertoon van hun lidmaatschapskaart, vrijen toegang; entree voor huisgenooten van leden f 0.50; voor niet-leden f 1.—

Plaatsbespreking aan het Gebouw 5 en 6 Maart van 10 tot 3 uur v. m.

II. Van de Afdeling Amsterdam:

Jaarl. Algem. Vergadering op 19 Febr. '07.

De voorz. Mr. Smeenge opent de vergadering. De notulen werden gelezen en goedgekeurd.

De secretaris brengt zijn jaarverslag uit; de penningm. doet rekening en verantwoording (goedgek.). De afgetr. Bestuursleden werden herkozen, terwijl de heer C. den Hamer het afgetreden bestuurslid H. Kohlbrugge (vertrokken naar Utrecht) vervangen zal.

Tot afgevaardigden voor de Jaarl. Verg. der vereeniging worden benoemd de Heeren Th. Almerood en H. W. Praasterink.

De voorloopige Commissie belast met het uitwerken van het plan om tot stand te brengen een permanente tentoonstelling van voorwerpen van Indische kunst, kunstnijverheid en huisvuil met gelegenheid tot verkoop, werd permanent verklaard. (nl. de Heeren: E. A. H. v. d. Heide, H. W. Praasterink, H. Th. Rolandus, J. B. Rodenburg en A. Zou).

Rekening en verantwoording v. h. Tentoonstellings-Comité wordt goedgekeurd en het Comité ontbonden.

III. Van de Afdeling Apeldoorn:

Betreffende de den 21 dezer gehouden **Algemeene Vergadering der Afdeling** schrijft het Apeldoorn's Dagblad van j.l. Vrijdag o.m. het volgende:

De vereeniging „Oost en West“ hield gisteravond in de Sociëteit hare jaarvergadering.

Ze werd met een woord van welkom geopend door mevr. van Hengst. — **Haus** Vervolgens werd door den heer Kujck het jaarverslag gelezen, waaruit o. m. bleek, dat het ledental in 1906 met 20 achteruit is gegaan.

Het verslag gaf geen aanleiding tot bespreking en werd dus voor kennisgeving aangenomen.

Uit de rekening over 1906 bleek, dat op 1 Januari 1907 er een batig saldo was van f 188.44

De verantwoording werd na afhandeling van de agenda nagezien door de heeren Steghuis en van Dijk.

Voor tot de verkiezing van bestuursleden over te gaan, werd eerst het laatste punt der agenda in behandeling genomen, te weten: **Mededeelingen van het bestuur.**

De heer Kujck wijst er op, dat blijkens het jaarverslag de afdeling met 20 leden is achteruitgegaan. Dit moet niet, zegt spr.; wanneer allen het nut en de goede werking van „Oost en West“ inzien — en daar twijfelt spr. niet aan, — moet het ledental vooruit gaan.

Het doel der vereeniging is: onze Koloniën bekend te maken bij dat deel van 't volk, hetwelk haar niet bij eigen aanschouwing kent. Onjuist is de meening: dat de vereeniging uitsluitend bestaat voor hen, die een gedeelte van hun leven in de tropen een werkkring vonden; deze worden natuurlijk lid, omdat ze Indië een goed hart toedragen. Spreker heeft meermalen van hen, die nooit in Indië waren, en tot het lidmaatschap aangezocht werden, gehoord: wat heb ik met Indië te maken! Spreker houdt zich evenwel overtuigd, dat van de 100 Nederlanders er 90 bloedverwanten in Indië hebben en dat ieder Nederlander belang heeft bij en moet stellen in de Nederlandsche koloniën. Werden deze eens door een andere mogendheid genomen, dan zou immers daardoor voor Nederland een groote bron van welvaart opdrogen!

„O. en W.“ werkt om belangstelling in onze Koloniën te wekken. Van die belangstelling kan men blijk geven door lid der vereeniging te worden en nu wekt spreker de leden op zich te beijveren leden te werven.

Het bestuur heeft gemeend daarin te moeten voortgaan en daarom jhr. Graafland uitgenoodigd hier 5 Maart a.s. eene voordracht te houden over Indische toestanden. De heer Graafland is iemand, die Indië door en door kent en Indië lief heeft; hem te hooren moet bizonderen indruk maken; hij leest niet, maar improviseert op eene wijze, die belangstelling wekt.

Het bestuur wil het echter daarbij niet laten, maar zal tevens trachten een **bibliotheek** te vormen, bestaande uit werken over Oost- en West-Indië. Bereids zijn voor dat doel 7 werken aangeschaft, terwijl 1 werk ten geschenke is aangeboden. Daar deze werken met platen nogal kostbaar zijn, vallen ze niet zoo onder ieders bereik. Zij zullen, voor de leden tegen afgifte van een bon — telkens gedurende 14 dagen — ter lezing verkrijgbaar worden gesteld bij den heer Kujck. Blijkt het, dat de leden met dit voornemen van het bestuur sympathiseeren, dan zal geleidelijk met het aanschaffen van boeken worden voortgegaan en zodoende een bibliotheek worden gevormd.

Ten tweede stelt het bestuur zich voor in den loop van 1907 eene **tentoonstelling** te organiseren van voorwerpen van indische kunst en kunstnijverheid in uitgebreiden zin en worden de dames- en heerenleden uitgenoodigd het bestuur hierbij behulpzaam te zijn door, zoo zij of hunne kennissen dergelijke voorwerpen bezitten, daarvan aan het bestuur kennis te geven, waarop dan eene uitnodiging tot tijdelijken afstand kan volgen.

Voorts is het bestuur er op bedacht geweest aan de afdeling meer bekendheid te geven in Indië. Het verklaart zich bereid tot het geven van inlichtingen en het bespreken van hotels en pensions voor tijdelijk verhojvenden en ook ten behoeve van kinderen, die hier opgevoed zullen worden, terwijl het bestuur desverlangd ook het toezicht op die kinderen op zich zal nemen.

Om tot dit doel te geraken zijn pl. m. 1000 **prentkaarten** aan de achterzijde bedrukt met mooie kiekjes van Apeldoorn — maar Indië onderweg.

Eventuele aanvragen om woningen, pensions enz. zal het bestuur ter kennis brengen aan leden, makelaars, pensionhouders en andere voor betreffende aan-

vragen in aanmerking komende leden.

De leden-pensionhouders worden mitsdien uitgenoodigd zich, met opgave van tarief, te wenden tot den secretaris der afd., den heer Kujck.

De heer dr. Metzlar heeft tegen een dergelijke manier van werken principiële bezwaren; hij wenscht de leden der afdeling niet te bevoordeelen, maar b.v. aanvragen om pensions ter kennis te brengen aan alle pensionhouders in de gemeente.

Deze bezwaren lokken nog al eenige gedachtenwisseling uit, doch ten slotte blijkt uit eene stemming, dat een groote meerderheid vóór de plannen van het bestuur is.

Het is dus ook in het direct stoffelijk belang van zeer velen, zich als lid van de afdeling Apeldoorn van de Vereeniging „Oost en West“ te doen inschrijven; de contributie bedraagt slechts f 1.50 per jaar, waarvoor men bovendien kosteloos het „Koloniaal Weekblad“ ontvangt, een blad in zoo aangename vorm geredigeerd, dat ieder steeds met belangstelling van den inhoud kennis neemt — en daar is het juist om te doen: belangstelling wekken voor Indië.

Als slot werd punt 3 in behandeling genomen: De secretaris deelt mede, dat het aan het bestuur wenschelijk voorkwam, nu de werkzaamheden eene uitbreiding zullen ondergaan, dit ook het geval behoort te zijn wat betreft het aantal bestuursleden, en stelt voor dit te brengen van vijf op zeven.

Mededeeling wordt gedaan, dat mevr. Fol en de heer Gerdes Oosterbeek eens zijn gepolst, en dat dezen zich bereid verklaarden eene eventueele benoeming te zullen aannemen. De benoeming had alsnu plaats bij acclamatie.

Het deed den secretaris leed te moeten mededeelen, dat mevr. van Hengst, om gezondheidsredenen, als voorzitter der afdeling moest bedanken, terwijl spr. er zijn vreugde over te kennen gaf, dat zij zich toch bereid heeft verklaard in het bestuur zitting te blijven nemen.

De heer Kujck dankte mevr. van Hengst voor wat zij als voorzitter voor de afd. heeft gedaan.

De aanwezigen gaven door applaus van hunne instemming met deze hulde blij.

Nadat mevr. van H. den heer Kujck een woord van dank had gebracht voor den steeds van hem als secretaris ondervonden steun, werd door dezen laatste medegedeeld, dat het bestuur hem het voorzitterschap heeft toegewezen, terwijl den heer Gerdes Oosterbeek de functie van secretaris-penningmeester is toevertrouwd.

Het nut van Koloniën.

III.

Wanneer wij ons thans voorstellen na te gaan, wat het aandeel mag wezen van het individueel nederlandsch kapitaal in de koloniale ondernemingen op verschillend gebied, kan het natuurlijk niet in de bedoeling liggen tot bepaalde uitkomsten te komen als ten opzichte van de maatschappelijke kapitalen, waarvan de gegevens binnen het bereik van het belangstellend publiek liggen. Wij kunnen ons dus slechts ef toe bepalen, om aan de hand van eenige wel beschikbare gegevens aan te toonen, dat inderdaad buiten de maatschappelijke kapitalen nog een belangrijk deel van het nederlandsch kapitaal waartoe wij zeker ook dat onzer landgenooten in de koloniën mogen rekenen, in koloniale ondernemingen is belegd. Dezelfde wordt in acht nemende als ten opzichte van de maatschappelijke kapitalen in ons vorig arti-

kel, zien we dan dat naast de nagenoeg ongeveer 200 maatschappijen op handels- en financieel gebied, in Nederlandsch-Indië werkende, omstreeks een even groot aantal handelshuizen en hare filialen in de hoofdplaatsen der kolonie staat, huizen wier naam dikwerf niet beneden dien van menige maatschappij wordt gesteld, en die voor de grootste helft haar bestaan aan het nederlandsch kapitaal hebben te danken. Vergegenwoordigen deze huizen wat men in de kolonie gemeenlijk kortweg „den handel” noemt, hiernaast staat een niet onbelangrijke tak der handelsindustrie, het toko-bedrijf, dat hoezeer ook in belangrijke mate in handen van het chineesch kapitaal toch voor een niet onaanzienlijk bedrag aan het nederlandsch kapitaal plaatsing verschaft. Ook zouden we hieronder moeten brengen het aandeel, grooter dan men wellicht vermoedt, door het particulier nederlandsch kapitaal genomen in den opkoop van de inlandse producten.

Aan stoomvaartondernemingen, spoor- en tramweg-aanleg en aanleg van elektrische geleidingen bezondigt het individueel kapitaal zich niet, maar naast de 15 telefoon-maatschappijen, zien we wederom 6 particulieren het telefoon-bedrijf op eigen vuist ter hand nemen.

Op cultuur-gebied zien we, dat van de 577.412 in totaal op Java in erfpacht uitgegeven en aanvaarde woeste gronden, 249.803 bouws niet door naamloze vennootschappen worden beheerd, terwijl van de 312.865 bouws op de buitenbezittingen in erfpacht uitgegeven, het meerendeel zich nog in handen der oorspronkelijke individuele aanvragers bevindt, die hetzij aan ontginning, hetzij aan canon reeds een niet onaanzienlijk bedrag aan nederlandsch kapitaal in ondernemingen moeten hebben gestoken. Vele der oudere ondernemingen, vooral die, welke zich op de koffiecultuur toeleiden, bevonden zich in minder welvarende toestand, hetgeen evenwel het feit niet wegcijfert, dat ook daaraan vele gelden zijn ten koste gelegd, terwijl de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat ook voor deze eenmaal weer betere tijden kunnen aanbrenen. Tal van ondernemingen van de hier bedoelde categorie, die hetzij tijdig over stag gegaan zijn door zich op bijcultures toe te leggen, hetzij in kina, thee of tabak haar geluk beproefden bevinden zich ook thans nog in welvarende toestand. Op landbouwgebied treffen we voorts op Java nog verscheidene op overeenkomsten met de bevolking werkende bloeiende particuliere tabaksondernemingen aan, terwijl van de europeesche particuliere landerijen een aantal ter waarde van ongeveer 19 miljoen gulden zich niet in handen van maatschappijen bevindt. Kunnen we dus ook al het individueel nederlandsch kapitaal, dat op cultuur-gebied werkt, niet in cijfers weergeven, het vorenstaande moge daartoe de gedachten bepalen.

Op mijnbouwgebied is het meer de individuele energie, dan het individueel kapitaal, dat op den voorgrond treedt, zoodat wij zonder de geldelijke offers, door ondernemende mannen in dit opzicht gebracht, gering te schatten, deze bij de groote bedragen der in deze kolonie arbeidende kapitalen, gevoegelijk meenen te mogen voorbijgaan.

Op industrieel gebied is ook het maatschappelijk kapitaal karig vertegenwoordigd in deze kolonie, en uit een lijstje in de Jaarcijfers van 1904 betreffende deze kolonie valt op te maken, dat de industriele ondernemingen zich bepalen tot 78 ijs- en mineraalwaterfabrieken, 50 zeepfabrieken, 6 arakstokerijen, 13 houtzaagmolens en 106 rijstpellerijen, in totaal dus 253 ondernemingen, waarvan we hier de door 97 maatschappijen geëxploiteerde en een zeker percentage voor het chineesch kapitaal aftrekken, echter nog een respectabel aantal overblijft, waarin het particulier nederlandsch kapitaal werkzaam is, terwijl dit zich ook in het klein-bedrijf niet onbetuigd laat.

Ook in die takken van bedrijf, die wij onder diverse samenvatten, als apotheken, drukkerijen, hotels, enzovoort, kan men ontwaren, dat het individueel kapitaal het aandeel van het maatschappelijk kapitaal zoo niet overtreft dan toch zeer nabij komt.

Last not least zij melding gemaakt van de, niet in onbelangrijken getale in deze kolonie aanwezige makelaars-, advocaten- en procureurs-kantoren, die wanneer wij de waarde ook niet in cijfers kunnen brengen, toch niet als bron van menig aanzienlijk nederlandsch kapitaal in dit verband over het hoofd mogen worden gezien.

Wat de westindische koloniën aangaat, zij ook hier weder slechts korteliks er op gewezen, dat van de ruim 90 cultuur-ondernemingen in Suriname, slechts een derde, van de verschillende plantages op Curaçao naar wij meenen geen enkele zich in handen eener maatschappij bevindt, terwijl het in ons vorig nummer geciteerde Handboek reeds een statig lijstje geeft van de voornaamste handelsfirma's enz. te Paramaribo en op Curaçao.

Wie nu verwacht recht hebben dat we ook omtrent het individueel nederlandsch kapitaal bepaalde cijfers zouden verschaffen, hebben we in het vorenstaande moeten teleurstellen, maar ons en zeker ook voor den aandachtigen lezer moet het vast staan, dat wij niet te veel zeiden, toen wij het individueel kapitaal naast de 900 miljoen der maatschappelijke kapitalen voor onze koloniën een geenszins te miskennen factor heeten.

Moet het nu, wanneer zulk een reusachtig bedrag aan nederlandsch kapitaal in koloniale ondernemingen

is gestoken, geen verwondering baren, dat het nederlandsche volk, waar het een zoo rechtstreeksch eigenbelang in de welvaart der koloniën betrokken ziet, niet meerdere aandacht schenkt aan die welvaart.

De massa ziet door misleiding en volksvergiftiging op koloniaal gebied bedrogen, in die ondernemingen slechts het belang van het in onze dagen zoo dikwerf te pas en te onpas — het laatste vooral — verguisd kapitaal, maar vergeet, dat het succes der overzeesche ondernemingen hier menigen schoorsteen doet rooken, die anders geen vonkje zou zien, vergeet dat dezelfde, die het kapitaal in de koloniën op alle mogelijke manieren den voet dwars trachten te zetten, de werkzaamheid van dat, door hen afgestooten kapitaal, voor de ontwikkeling der landen een noodzakelijke factor noemen.

Men vraagt zich af, hoe het mogelijk is, waar toch zooveel reeds door het nederlandsch kapitaal in de koloniën is gewrocht, en veelal met succes, thans nu daar nieuwe velden, nieuwe wegen zich openen, de belangstelling van dat kapitaal verflauwt, en in dikwerf gewaagde buitenlandse ondernemingen plaatsing zoekt?

Men trekt niet wat men afstoot.

Moge de kentering spoedig komen, die aan het kapitaal onder aan de omstandigheden, waaronder het in een nieuw land heeft te werken, aanpassende voorwaarden, een streng maar rechtvaardig toezicht, den koloniale arbeid in nieuwe streken zal mogelijk maken, de stemmen zal doen verstommen van hen, die in schoonschijnende praatjes slechts partijbelangen en dilettanten-theoreties dienen en de ontwikkeling van geheele landstrecken tegenhouden, waar zooveel nuttige arbeid nog het nederlandsche volk en zijne kapitalen wacht.

Pers-kroniek.

INHOUD: *Prijscourant-stelsel of waarde wet? — een indisch douane-ambtenaar in Het Vaderland over het wetsontwerp tot herziening der indische tariefwet. — Justus in De Avondpost over de wetsontwerpen tot erkenning der rechtspersoonlijkheid in Nederlandsch-Indië. — Een indisch ambtenaar over het Recht in Nederlandsch-Indië in de De Controleur.*

„Een indisch douane-ambtenaar” maakt in het Vaderland eenige opmerkingen over het wetsontwerp tot herziening der indische tariefwet. Hij is tegen een invoering in Indië van bepalingen in den geest van de Hollandsche waardewet en vóór handhaving van het vigeerend prijscourant-stelsel.

„Wat wordt, vraagt hij, onder het prijscourant-stelsel verstaan?”

„Driemaandelijks” — zoo luidt alinea 1 van artikel 19 der ordonnantie van 1 Oct. 1882 (Staatsblad no. 240) — „stelt de Directeur van Financiën, na raadpleging der binnen het tolgebied gevestigde Kamers van Koophandel en Nijverheid, ter berekening van het in- of uitvoerrecht, een prijscourant vast van de waarde der artikelen, welke hem voorkomen te kunnen worden gewaardeerd naar de maat, het gewicht of den maatstaf van verkoop volgens handelsgebruik.”

De prijscourant is, zooals zal worden uiteengezet, niet in het geheele tolgebied bindend.

De havens in Nederlandsch-Indië worden verdeeld in groote en kleine havens. In de groote havens (Batavia, Semarang, Soerabaja, Padang, Belawan, Makassar, Menado en Cheribon) is van toepassing het aan bovenbedoelde ordonnantie gehecht Reglement A; aldaar geldt, volgens dat Reglement, het stelsel van eigen aangifte; aldaar moet de importeur van goederen de waarde daarvan zelf aangeven. Is die waarde vermeld in de prijscourant, dan moet voor die goederen door den importeur die prijscourant-waarde worden aangegeven.

In kleine havens (pl. m. 160 in getal) echter geldt, ingevolge het mede aan voormelde ordonnantie gehecht Reglement B, het stelsel van eigen aangifte niet; aldaar wordt de waarde der ten invoer aangegeven goederen bepaald door den ontvanger der tolrechten. Bij de bepaling der waarde nu moet door dien ambtenaar de prijscourant als leidraad worden genomen. De prijscourant is voor de ambtenaren op de kleine plaatsen een waardevol, wij zouden haast willen schrijven onmisbaar, hulpmiddel geworden bij de taxatie van de waarde van vele ten invoer aangegeven goederen. In welken zin er ook worde beslist, dit staat o. i. vast, dat aan die ambtenaren, die zich op de kleine plaatsen niet op de hoogte kunnen stellen van den loop, welken de goederenprijzen nemen, een leidraad als bovenbedoeld niet mag worden ontnomen. Bij het ontbreken van zulk een leidraad zou veel van wat den Lande toekomt in de zakken van de importeurs blijven. En invoering van het eigen aangifte-stelsel in die kleine havens is niet wel mogelijk. Het zou ons te ver voeren hierop verder door te gaan. Belangstellenden verwijzen wij ter zake naar de in de Javasche Courant van 8 Maart 1881 opgenomen Memorie van Toelichting op de ordonnantie van 1 October 1882 (Staatsblad no. 240) van de hand van het toenmalig lid in den Raad van Nederlandsch-Indië J. P. Sprenger van Eyk.

De vraag is dus nu slechts of het mogelijk is in de groote havens de, mede op het eigen aangifte-stelsel steunende, waardewet in te voeren. O. i. zal dit blijken niet mogelijk te zijn. Die wet staat te hoog voor Indië.

Welke waarborgen bezit Nederland niet om die wet tot haar recht te doen komen!

Een goed onderlegd ambtenaarspersoneel, tal van personen, uit wie gemakkelijk een keuze kan worden gedaan tot vorming van commissies van beoordeeling en van den Raad van Beroep en last not least vele personen, die tot experts kunnen worden benoemd.

En Indië? Nemen wij aan dat het gehalte der Indische douane-ambtenaren geen beletsel zal opleveren tot invoering van de waardewet in de groote havens, dan toch nog zullen die ambtenaren, naar ons oordeel, niet met die vrucht kunnen werkzaam zijn als hun collega's in Holland. Wij gelooven nl. niet dat in Indië de hand zal kunnen worden gelegd op personen, die als experts dienst zouden kunnen doen. En al zouden personen kunnen worden gevonden, die op de hoogte zijn van de waarde van Europeesche, Australische en Amerikaansche artikelen, dan zou men nog niet geheel geholpen zijn. Want behalve die artikelen worden in Indië Japansche, Siamische, Bengaalsche en Chineesche goederen ingevoerd. En met de waarde van tal dier goederen, zijn behalve de importeurs daarvan slechts heel weinigen bekend (men denke aan Chineesche medicijnen en lekkernijen).

Doch laten wij aannemen dat het niet moeilijk is personen te vinden op de hoogte van de prijzen der Oostersche handelsgoederen, hoeveel experts zou men niet op elk der groote havens moeten aanstellen. Op elk der groote havens schrijven wij, want het behoeft geen betoog dat experts te Batavia niet kunnen worden opgeroepen naar Belawan of Padang, experts te Soerabaja naar Menado.

Commissies van beoordeeling bezit Indië reeds nu. Maar zou het mogelijk zijn een Raad van Beroep in het leven te roepen, zooals in Nederland bestaat? Wij meenen die vraag ontkennend te moeten beantwoorden.”

„Thans nog, vervolgt de indische douane-ambtenaar, een enkel woord over de kosten, welke het gevolg van de invoering van de waardewet in Indië — gesteld dat dit mogelijk is — zullen zijn.

In de eerste plaats zal het aantal ambtenaren aanzienlijk behooren te worden uitgebreid. De behandeling van invoerpassen, thans door de raadpleging van de prijscourant zeer vergemakkelijkt, zal noodwendig meer tijd vereischen. Wil men stagnatie voorkomen, dan zal aan de noodzakelijkheid tot uitbreiding van het korps douane-ambtenaren niet kunnen worden ontkomen. In de tweede plaats zullen de aan experts toe te kennen vergoedingen, naar wij voorzien, hoog zijn. Voorts zullen aan de leden van den Raad van Beroep presentiegelden moeten worden toegekend.

Of al die kosten zullen kunnen worden bestreden uit de meerdere rechtenopbrengst valt niet met zekerheid te zeggen.

„Op grond van het bovenstaande, gelooven wij, zoo besluit de schrijver, niet dat het aanbeveling verdient het tegenwoordige prijscourant-stelsel los te laten. De inrichting en vaststelling van de prijscourant, waaraan gebreken kleven, zullen echter grondig behooren te worden herzien.”

* * *

„Justus” geeft in de Avondpost zijn ingenomenheid te kennen met de wetsontwerpen tot erkenning der rechtspersoonlijkheid in Nederlandsch-Indië. Na een historisch overzicht te hebben gegeven van hetgeen reeds door vorige regeeringen ten deze was beaamd, zegt hij:

„Met de indiening der voorstellen-Fock wordt aan een lang en door velen gekoesterd verlangen voldaan. Van vele zijden, en daaronder van zeer bevoegde en gezaghebbende, is de laatste jaren bij herhaling en vaak met klem aangetoond, dat, wat nu voorgesteld wordt, het aangewezen middel is om Indië er bovenop te brengen. Maar de Regeering denkt er eerder en beter te komen door allerlei kunst- en vliegwerk, bedierf met haar lapmiddelen den toestand van jaar tot jaar, tot zij zoodanig in de impassie geraakte, dat zij den reeds lang bekenden uitweg nu eindelijk wel inslaan moet. Goede raad is duur, zegt men, maar menigmaal aanvaardt men hem niet eens gratis. Hier kan weer gezegd worden, wat voor menig ander geval geldt, dat eerst de nood aan den man gekomen moet zijn, voor men zijn toevlucht gaat nemen tot het, door de noodzakelijkheid geboden middel.

En in Indië is 't water ons nu al zoo zoetjes aan tot aan de lippen gestegen. Onze financieele onmacht belemmerde er al jarenlang allen vooruitgang, op welk gebied ook, en deed den, toch al enormen, achterstand dermate aangroeien, dat we onze koloniale taak nauwelijks meer kunnen overzien. Eerst was het de zorg voor het „batig slot”, het streven, om het welzijn van Indië slechts te bevorderen voor zoover de welvaart van Nederland dit gedoogde, (om met van Hoëvell te spreken), en daarna de wrekende Nemesis, in den vorm van verlamdend permanent geldgebrek, die dien achterstand veroorzaakten en de tegenwoordige crisis naar de kolonie brachten.

Onder den indruk van steeds terugkeerende tekorten op de Indische rekeningen was de laatste jaren geheel ons financieel beleid gericht op het streven naar sluitende begrotingen alias bezuinigingen à outrance. De Indische schatkist kan geen buitengewone uitgaven van eenige beteekenis meer lijden, zoodat, ingevolge harer kleine financieele politiek, de Regeering zich wel beperken moest tot de voorziening in

de noodzakelijkste of allernoodzakelijkste behoeften des lands. Men vergat, dat het in gang houden, zonder meer, der regeeringsmachine, het handhaven, zooveel doenlijk, van orde en rust, kortom, de zorg voor de meest bindende verplichtingen jegens de staats-huishouding, beslist tot den stelligen achteruitgang en, op den duur, den wissen ondergang des lands leiden moest. Een mensch kan van brood alleen niet leven, maar evenmin kan een land bestaan, veel minder dieren en bloeien bij bloote voorziening in zijn noodzakelijkste of allernoodzakelijkste behoeften. Dat wij getracht hebben in Indië er te komen door het in toepassing brengen eener valsche stelling, komt zich nu aan ons wreken, jammer alleen maar, dat de inlander daarvan het ergste de dupe geworden is!

Die kleine politiek — bij allerlei tegenslagen dan nog, als veepest en crisis in de gouvernementcultures — bracht van zelf ook mede, dat alle buitengewone uitgaven, en daaronder schattenverslindende als de bekostiging van den Atjeh-oorlog, aanleg van dure irrigatie-werken, e. d. uit de gewone middelen werden bestreden, iets wat er zeer toe bijgedragen heeft om den boel te doen spaak loopen, al ontkent de Regeering natuurlijk, dat het reeds zóó ver gekomen zou zijn. Maar zij erkent dan nu ten minste, stilzwijgend, dat er met een dergelijk financieel beleid geen sprake kan zijn van redres, veel minder nog van een krachtig voorwaarts streven. Daartoe zijn honderden miljoenen noodig, die langs den gewonen, fiscalen weg niet meer te vinden zijn. Belastingen in geld en arbeid belemmeren nu reeds in hooge mate de ontwikkeling van de economische krachten der inlandsche bevolking, en verzwaren daarvan tot steun van den fiscus zou dus gelijk staan met het spannen der paarden achter den wagen.

Men heeft slechts even de eindcijfers der Indische begrooting over de laatste jaren na te slaan, om eenig denkbeeld te krijgen van de treurige gevolgen onzer financieele politiek. Van 1891 tot en met 1905 beliepen de tekorten op die begrootingen gezamenlijk 132 miljoen gulden (dat voor 1906 werd voorloopig alweer op 12 miljoen geraamd). Met uitzondering der jaren 1893 en 1900, gaf dat tijdvak slechts deficiënten, wel eens stijgende tot 18 miljoen.

Gaan we, zoo vervolgt hij, bovendien enkele der voornaamste bronnen van inkomsten na, dan geven die eindcijfers voor de naaste toekomst nog heel wat te denken. Zoo steunen de aanvankelijk gunstige uitkomsten der begrooting voor 1907 grootendeels op een geraamde tinopbrengst van 22 miljoen. 't Behoeft dus geen betoog hoe wisselvallig en, als begrootingspost onbetrouwbaar, deze bate is. Dit blijkt hieruit, dat b.v. in het tijdvak 1893-'98 de totale winsten uit het Banka- en Billitonin hoogstens 4 miljoen gulden 's jaars bedroegen. Uit de opiumpacht en de opiumregie werd thans op een bate van 20 miljoen gerekend. Dat reeds over weinige jaren dit fiscaal middel geheel uit den tijd zal zijn, en ook door de Indische Regeering niet meer gehandhaafd zal kunnen worden, laat geen twijfel meer over. De opbrengsten uit de koffiecultuur zullen eveneens als bron van staatsinkomsten verloren gaan. Die opbrengsten zijn van b.v. 73 miljoen in 1877 reeds tot 5½ miljoen gedaald op de begrooting voor 1907. Zoo verdwijnen ook deze zoete winsten.

Te verwachten is het dus, dat de toekomst der Indische geldmiddelen in de naaste toekomst heel wat bedenkelijker worden zal, zoo de Regeering in haar financieel beleid niet spoedig overstap gaat.

Het voorbeeld van andere koloniën, waar men 't anders begrijpt, had ons beter kunnen leeren. Zoo b.v. West-Australië, waarvan wij in een schets van den heer Kielstra in „Onze Eeuw“ van Oct. 1901 opgeteekend vinden, dat het de laatste tien jaren, met een bevolking van 170.000 zielen een schuld van circa tien miljoen pond sterling aanging tot ontwikkeling van de hulpbronnen van het rijke land.

En volgens Louis Vigoureux — in zijn boek „L'Evolution sociale en Australasie“ — bedroeg de staats schuld der Australische federatie, aangegaan voor productieve werken, voor enkele jaren reeds 246 miljoen pond sterling.

Trouwens, Nederland had zich kunnen spiegelen aan eigen bedrijf. Het heeft zich niet ontzien, eveneens zware schulden aan te gaan voor werken van algemeen nut. En dit zou ook het middel moeten worden zijn om het, door onttrekking van zooveel levenssappen verzwakte Indië, weder op krachten te helpen, nadat het moederland den eisch tot restitutie van het te veel genotene uit de Indische geldmiddelen had teruggewezen en de kolonie met hare vorderingen op het moederland zitten liet.

Dat de Regeering thans een poging aanwendt, de fout alsnog te herstellen, zoo concludeert Justus, verdient allen lof."

In De Controleur een zeer vooruitstrevend artikel over „Het recht in Nederlandsch-Indië“. De ambtenaar, die hier aan het woord is, behoort blijkbaar tot de zeer geavanceerden.

Gedurende mijn veeljarige ambtenaarsloopbaan, schrijft hij, in Ned.-Indië, moest ik zeer dikwijls ondervinden hoe verward, onvolledig en onduidelijk de nu reeds ruim zestig jaren daar vigeerende wetgeving is. Ze wemelt van misstanden en van wondeplekken, die reeds lang rotten, omdat er geen bekwaame heelmesters zijn. Kwakzalvers zijn er in overvloed, maar meesters van het recht schijnen er niet meer

te bestaan. Trouwens, er bestaat geen enkele inrichting waar zij gekweekt worden, al heeft Nederland eenige universiteiten, waar men den hoogsten graad in de rechten behalen kan. Maar verkrijgen of bezitten is lang niet hetzelfde. Hieraan voorzeker, moet het toegeschreven worden, dat van de vele rechtskundigen, of die daarvoor doorgaan, nog niet één lust en roeping gevoeld heeft, zijn krachten en juridische kennis aan te wenden om te trachten verbetering te brengen in den chaos waarin de wetgeving op zooveel plaatsen verkeert."

Het is echter de vraag, zegt hij, of de justiciablen nog langer de dupe moeten blijven van deze ongezonden toestanden en wat betreft de gebrekkige opleiding en wat betreft de slechte rechtsbedeeling.

„Het is waar, de nog niet lang geleden plaats gehad hebbende rechterlijke reorganisatie kan aan rechtzoekenden bij de raden van justitie ten goede komen, omdat het nu mogelijk is, dat de leden daarvan langer dan voorheen als zoodanig in functie blijven en bijgevolg dus meerdere routine kunnen verkrijgen, maar de inlandsche rechtbanken, veelmaals voorgezeten door te jonge en bij gevolg onervaren voorzitters, zullen nog lang de nadeelige gevolgen ondervinden van hun gebrekkige en absoluut onvoldoende opleiding.

Ook zal wel toegegeven worden, dat rechters, d. w. z. zij, die het wel en wee hunner medemenschen in handen, ja, over hun dood en leven te beschikken hebben, niet langer op de bestaande wijze benoemd moesten worden. Het volk zou daarin mede hebben te spreken. Eerst dan zou de meeste zekerheid bestaan van beoordeeld of veroordeeld te worden door rechters, die algemeen vertrouwen bezaten, wat nu volstrekt niet het geval is. Evenzoo als in Nederland de predikanten gekozen worden door de gemeente, de volksvertegenwoordigers door de stemgerechtigden uit het volk, evenzoo, ja met véél meer recht, behooren de rechters op gelijke wijze uitverkoren te worden. Het beroep van rechter moest een onderscheiding zijn en niet bereikbaar voor den eerste den beste, omdat hij in het bezit is van het bewijs van een afgelegd examen in de rechten. Een meester in de rechten, die daarom, gelijk gezegd, nog geen meester van het recht en ook mensch is in de edelste beteekenis van het woord, moest niet mogen recht spreken louter om daardoor een bestaan te hebben."

Hoe zal het dan moeten worden?

„Rechter zijn, zegt de oud-indisch ambtenaar, zou nooit een beroep of een bestaansmiddel mogen kunnen wezen. 't Klinkt als een satire!

Rechters moeten geroepen, gekozen worden door het volk, uit dezulken, die niet alleen uitblinken in de rechtswetenschap, maar ook uitblinken in de physiologie, psychiatrie en psychologie enz. en, na getoond te hebben zelf in alle goede opzichten mensch te zijn, bijgevolg op een vertrouwen inboezemend karakter kunnen bogen. Zij, die een zedeloos leven leiden, — waaronder wel in de eerste plaats te verstaan zijn degenen, die in concubinaat leven, moesten geweerd; c.q. ontzet worden uit hun ambt wegens wangedrag en onwaardigheid. In Nederland zou zoo iets niet gedoogd worden bij een lid van de rechterlijke macht. In Indië kijkt men zelfs bij een rechtskundigen voorzitter zoo nauw niet, als men maar protectie heeft en een geëerden naam draagt. Zóó iemand spreekt recht, zelfs in huwelijksquaesties. For shame!

Nog veel water zal door den Oceaan moeten stroomen eer aan dezen contagieusen toestand een einde zal komen, maar gebeuren zal het, al zou het niet eerder zijn dan wanneer het volk eenmaal tot het besef zal zijn gekomen, dat zoowel de hoogsten als de geringsten onder de menschen, patriërs (sic) en plebejers, ontwikkelden en onontwikkelden, als mensch en als burger van den Staat, gelijke rechten bezitten. Regeeringen zullen omver geworpen worden, en zij, die het volk zoolang onmondig hielden, verdrukt, getiranniseerd en geëxploiteerd hebben, zullen ter verantwoording worden geroepen en geoordeeld door datzelfde volk.

Dan zal ook het volk zijn aandeel komen vragen in alles wat het aanbelangt en zich niet langer laten „rechten“ door lieden, die geheel onvoldoende daarvoor onderlegd, slechts kennend hun klassebelang en benoemd volgens hun nummer op de ranglijst, rechter zijn voor loon. Dan zal er tevens een einde komen aan het willekeurig en noodeloos, soms twee jaren lang, preventief gevangen houden van onschuldigen, zoo mede van repressieve handelingen, niet alleen van onbekwame, maar ook van plicht verzuimende en onzedelijk levende rechters; aan daden van willekeur en onrecht, aan misbruiken, waarop zelfs bij de behandeling der begrooting voor het jaar 1902 door volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de aandacht van den minister van Koloniën gevestigd werd. Of die plaats gehad hebbende interpellatie baten zal, geloove wie het wil, maar het pleit voor de waarheid dat het misbruik reeds zóó diep wortel geschoten heeft, zóó veelvuldig al geconstateerd is, dat het eindelijk aanklagers vond in de Tweede Kamer, in leden met veel durf. Zeker! er zijn nog wel bekwaame, eerlijke en onpartijdige rechters, maar geen andere dan zulken ook moeten wij hebben. Een enkele maal wordt er wel een, die het wat al te bont maakt, uit zijn ambt ontzet, maar ook de onzedelijken, dus

LAMBERT WATERREUS,

Sumatrastraat 279.

b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Gandaria assin — Atjar gandaria.
Palmine (plantenvet) per blik à 1/2 kilo.
Bombaye ducks — Windham Corn (mais).
Nangoeng thee en Pouchong thee.
Geonfljite assem en Assem koekjes.
Sagoe Ambon — Daon Sirih.
Ijskan Tanah — Paroedans etc.
Geraspte Klapper — Java Rijst.

Proefles gratis.

Abonnement geldig in

BERLITZ

meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 58 a

Gewaarschuwd wordt tegen arglistige nabootsing.

ALLE MODERNE

TALEN

Onderwijs Vertalingen

Prospectus franco.

W. POPPINK,

DEN HAAG.

SPECIALITEIT in het vervaardigen van
Hut-, Mail- en Reis-KOFFERS.
BILLIJKE REPARATIE-INRICHTING voor alle
soorten REISARTIKELEN.

Oranje-Hôtel.
NIJMEGEN.
Speciaal ingericht voor
Indische Families.

Petroleum-
gloeilichtbranders
zijn nu volmaakt

te verkrijgen bij

H. HEIJNEN,

Helfoverancier.

SPUI 109.

Lampenmaker.

LEEST

Mijn nieuwste gratis brochure
- - Een ernstig woord
van verweer aan de
bestrijders van het
Neo-Malthusianisme.

De brochure wordt gratis en franco gezonden als drukwerk, als brief alléén tegen inzending van 10 cents frankkosten.

Mevrouw VAN DER WERFF,
Deskundige voor Dames,
Stationsplein 45, 's-Gravenhage.

ook zij, die in wilden echt leven, en de ongeschikten moeten er uit, even als elk ander ambtenaar, die ongeschikt voor zijn taak blijkt, uit zijn betrekking ontslagen wordt.

Begaat een rechterlijk ambtenaar daarentegen een misslag ten préjudice van zijn evenmenschen, voort-spruitende uit onbekwaamheid voor het door hem bekleede ambt, dan wordt het door zijn superieuren, die immers ook wel eens kunnen dwalen, euphemistisch een rechterlijke dwaling genoemd. Maar niettemin blijft de onbekwame in zijn ambt van edelachtbaren rechtspreker gehandhaafd, hooger stijgende steeds op de ambtelijke ladder, om door rechterlijke dwalingen nog meer ongelukkigen tot slachtoffers te maken. In Indië noemt men dit: „Onvertoegen rechtsbedeeling.”

Oost-Indische Berichten.

Van het Jaarverslag der Vereeniging Djocdjaasche Kunstnijverheid, die ook met Boeatan in verbinding staat, nemen wij uit de Ind. bladen het volgende over:

Met het kapitaal van f 3000 werd tot Juni gewerkt, toen bleek uitbreiding van de inventaris noodig en werd opnieuw een bedrag van f 1000 beschikbaar gesteld, welke som echter niet geheel gebruikt werd.

Op ultimo December sloot de afrekening als volgt: Aan renteloos voorschot genoten f 38.00; aan waarde goederen inventaris f 4215.60.

Omgezet werd: Aan uitbetaalde werkloonen, f 12383.12; aan verkochte voorwerpen geind f 12207.10, of gemiddeld f 1031.93 en f 1017.26 per maand.

Voor europeesche en inlandsche hulp, locaalhuur, administratie, verlichting enz. was uitgetrokken een bedrag van f 100 per maand. Na afschrijving van afgekeurde of minderwaardige voorwerpen restte een winst-cijfer van f 91.40.

Uit vorenstaande blijkt: eerstens dat de Javaan zeer artistiek is aangelegd. Tweedens, dat indien Europeanen zich de moeite willen geven en er den tijd voor over hebben om de voorwerpen voor hen te verkoopen en te verbreiden, zij een groot succes kunnen behalen, zelfs met een betrekkelijk klein kapitaal. Het spreekt wel van zelf dat dit laatste geen regel is; wellicht droegen in dit geval verschillende gunstige omstandigheden er toe bij om dezen uitslag te bewerken en misschien zou men elders met het kleine bedrag weinig kunnen uitvoeren.

Maar nu deze proeve zoo goed gelukt, en men de bewijzen voorhanden heeft, hoe dankbaar werk het is om den Javaan in zijn arbeid te hulp te komen; nu men ziet, hoezeer die hulp bijdraagt tot meerdere welvaart van verscheidenen hunner, zal de regeering ongetwijfeld het hare doen, waar de pogingen om de Javaansche Kunstnijverheid te bevorderen enkel stuiten op gebrek aan eenig kapitaal.

Bovendien is het, afgezien van de bevordering der welvaart van den Inlander, zeer gewenscht dat inrichtingen als „Kunstarbeid” zooveel mogelijk steun erlangen, daar zij zeer veel bijdragen tot bevordering van het vreemdelingen-verkeer.

Bij de installatie in December 1905 werd een vreemdelingenboek aangelegd, waarin zooveel mogelijk allen hun naam en adres schrijven die buiten de residentie wonen. Het is een zeer heterogeen gezelschap, dat in den loop van dit jaar heeft ingeschreven, er zijn bezoekers uit alle landen en van alle natiën vertegen-

woordigd. De Prins van Reuss, de Fransche Consul van Saigon, Amerikaansche dames, een gegageerd militair die zijne moeder een naaidoos van gesneden hout mee thuis wilde brengen, Russen, Duitschers, Engelschen, staan in bonte rij in het boek opgeteekend.

Het is geen gemakkelijker werk, het vooruitbrengen van den inlander. Het is tijdroovend en men wordt er niet rijk bij. Maar het is dankbaar werk en het geeft voldoening e zien hoe de werklieden bij den dag vooruitgaan en hoe zij er zelf gaandeweg plezier in krijgen om mooier werk af te leveren.

Men probeere slechts. Gaarne is de directrice, mevr. ter Horst—de Boer, bereid meer uitvoerige inlichtingen omtrent de werkwijze enz. te geven.

Hoog bezoek. Gisteravond, zoo lezen wij in het Soer. Hbl. van Dinsdag, is te Soerabaja van Sjanghai aangekomen het stoomschip „Birna” van de Oostaziatische Stoomvaartmaatschappij te Kopenhagen, met aan boord de prins Waldemar van Denemarken en George van Griekenland, en verder leden van het bestuur der Oostaziatische Stoomvaartmaatschappij o.a. de directeur Andersen, verder de chef van de „Landmansbanken” te Kopenhagen, Gluckstadt, en anderen. Een viertal Deensche dames behooren tot het gezelschap, dat met 25 saluutschoten werd begroet.

Dinsdag-morgen begaven zich in een stoombarkas van de marine aan boord de agent der genoemde stoomvaartmaatschappij, G. Pande, de bekende geneesheer, dr. Koefoed (een Deen), en de deensche vice-consul Janzen, met dames. Zij complimenteerden het hooge gezelschap en werden allercharmantst ontvangen.

Om tien uur begaven de hooge gasten zich aan den wal en reden naar het hotel Simpang, waar zij hun intrek nemen.

Den volgenden dag zouden zij per auto naar het verblijf van dr. Koefoed op Tretes gaan. Hier zullen zij de tropische natuur bewonderen en vervolgens het middagmaal gebruiken. In den namiddag wordt de terugtocht naar Soerabaja aanvaard. Des avonds zal het gezelschap bij Hellendoorn door de te Soerabaja woonachtige Deenen een luisterrijk diner worden aangeboden.

Donderdag-morgen zou waarschijnlijk het vertrek van Soerabaja plaats hebben en zou de „Birna” naar Semarang verder stoomen.

Ter navolging. Een administrateur, die wat voor zijne ondergeschikten over heeft, is de heer Nash, beheerder der s.f. Soedhono, halte Geneng (Madioen). Voor uitspanning van het personeel heeft hij een leesgezelschap gevormd, met een belangrijk maandelijksch subsidie zijnerzijds. Tegen betaling van een onbelangrijke contributie krijgen de leden op Soedhono een massa moois, waarvoor men bij andere leesgezelschappen minstens het dubbele zou moeten offeren. (Soer. Hbl.)

Aaneensluiting. Ook onder de geëmployeerden van het Marine Etablissement alhier openbaart zich een streven naar aaneensluiting, meldt het Soer. Hbl. Vrijdag-avond werd in het gebouw van de sociëteit de Eendracht een bijeenkomst gehouden met het doel te geraken tot een vereeniging van genoemd etablissement. Ongeveer dertig belanghebbenden waren opgekomen. Over de stichting van een vakvereeniging werd men het eens; tot president

het groote werk van een domkerk mede te helpen, dagelijks aan de paarden, die de steenen aansleepten, wat hooi bracht.

Je ridderorde heb je intusschen gekregen. Je commandant heeft het mij zelf geschreven en spreekt in zijn brief zoo mooi over je, dat hij mijn hart er door heeft gewonnen. Wezenlijk, hij moet een binnelijk en goed mensch zijn.

Maar als vrouw kan ik niet recht begrijpen, hoe je zooveel gewicht hecht aan dat lintje. Onderscheiding en verdienste dekken elkander immers niet? Veel trotscher dan op een dozijn ridderorden mag je zijn op den naam, dien je gemaakt hebt, mijn Rainer!

Zou Krome nu binnenkort jelui gouverneur worden? Adieu, liefste Rainer. Grootmama heeft zes paar wollen sokken voor je gebreid, en al haar liefde bij de wol ingebreid, laat zij je zeggen. Zij wil ze aan Rüdiger meegeven, die, voordat zijn verlof om is, een paar dagen hier komt. Over een jaar zullen ze misschien wel in je bezit zijn.

Je Maleen.

Krome aan Maleen.

Kario, Shepherds Hotel.

Hooggeachte Mevrouw.

In Embe-tsa-Dodo vernam ik voor het eerst, het smartelijk verlies, dat U nu reeds twee en een half jaar geleden getroffen heeft. Het zij mij vergund, U nog heden mijn oprechte deelneming te betuigen. Dietlas was mij een waar vriend. Het was een man, op wien men zich verlaten kon, en zoo vindt men er niet vele. Ik heb George Dietlas zeer hoog geschat en weet, dat U veel in hem verloren heeft.

Toen ik de laatste maal het voorrecht had, U te zien,

werd verkozen de heer J. de Bas, hoofdopziener voor het vak van scheepsbouw.

Te kort in 's lands kas te Bangkalan. Bij de inspectie van de kas van den algemeenen ontvanger te Bangkalan is door den ass.-resident een tekort van circa f 7000 geconstateerd, meldt de Nieuwe Soer. Crt.

Onmiddellijk is eene commissie benoemd tot opname van de kas, bestaande uit den controleur en den klerk op het ass.-residentiekantoor, terwijl mededeeling is gedaan van het droevig feit aan den inspecteur van financiën te Soerabaja.

De geldteller en de schrijver, beiden inlanders, van het ontvangerskantoor, zijn bij den Regent aangehouden.

Het blad verneemt dat de geldteller, die een tractement geniet van f 25 per maand, weelderig leeft en veel speelt, terwijl hij een drietal vrouwen heeft.

Is dat wellicht een aanwijzing? Verder dat de ontvanger op dezen man vertrouwd, hoewel hij eenige malen gewaarschuwd werd.

Een anoniem schrijven bij den controleur ingekomen moet de aanleidende oorzaak zijn geweest van het nauwkeurig onderzoek.

Wie behoort te worden veroordeeld? De Kabara Perniagaan schrijft:

Zooals onze lezers weten, heeft de Raad van Justitie te Batavia rechtsingang tegen onzen Redacteur verleend en zelfs reeds den rechtsdag bepaald op 11 Maart 1907. Op aanklacht van den schout de Poortere te Bandoeng zijn wij beschuldigd van hem in een verspreid drukwerk te hebben belasterd, waardoor, indien het waar was wat wij van hem zeiden, de Poortere zou kunnen worden vervolgd, enz. enz.

Wij zijn indertijd naar Bandoeng gegaan, omdat wij verscheidene brieven hadden ontvangen van personen, die alle klachten tegen de politie aldaar hadden. Gedurende ons zevendaagsch verblijf aldaar kregen wij de overtuiging, dat al die klachten juist waren, waarom wij door middel van ons blad het geknoei van de politie te Bandoeng openbaar maakten en tevens der Regeering daarvan mededeeling deden.

Eenigen tijd later diende de schout de Poortere een aanklacht tegen ons in, met het gevolg dat wij door de Justitie worden vervolgd wegens hoon en laster.

Daar het bestaande drukpersreglement niet toestaat dat wij het bewijs leverden van de juistheid van hetgeen wij schreven, bestaat er veel kans dat wij veroordeeld zullen worden!

Maar wat wil nu het geval? de Preanger Bode maakt thans melding van een aanklacht tegen den schout de Poortere; dat hij van Bandoeng is verwijderd, dat de Officier van Justitie, Mr. Duparc, de zaak onderzoekt enz. enz., zoodat het toch waar kan zijn hetgeen wij vroeger over dien schout schreven.

En nu vragen wij: als het waar blijkt wat wij van den schout de Poortere hadden gezegd, wordt dan op diens aanklacht tegen ons nog acht geslagen?

Is het rechtvaardig dat een redacteur, wegens de slechte bepalingen van het drukpersreglement, veroordeeld wordt, en zulks op een aanklacht van een knoeier en knevelaar of van een misdadiger?

Tot zoover de Kabara Perniagaan. Hierop laat het Ind. Nws. van den Dag volgen:

Het is een bijzonder sterk staaltje van de absurditeit der wettelijke bepalingen op den „laster” hier te lande, dit geval.

En daarom vestigen wij er maar weer eens de aandacht op.

was U afgemat en bleek van de koorts. Het is mij een weldadige gedachte, U thans in krachtige, Deutsche boschlucht te weten, ver van de mephistische uitwasmingen van gindsche palmenkust.

Ik zal mij veroorloven, op mijn reis naar Berlijn, U in Eybendorp te komen bezoeken, om mij persoonlijk van Uw welstand op de hoogte te stellen.

Mijn eigen wedervaren zal U in breede trekken reeds bekend zijn. Is het niet, of jaloersche goden steeds op het laatste oogenblik mij de zege ontrukken? Maar ik ben altijd nog mijzelf, en denk de afgunst der goden te trotseeren.

„Het huis is vernield.

Edoch het heeft geen nood . . .”

Niet waar? Wij bouwen het eenvoudig van voren aan en des te schooner weer op.

Als altijd Uwe toegenegene

Ralf Krome.

Zij had gebeefd en geweend, terwijl zij dezen brief in handen hield. Niet om den inhoud, die kort was en koel, bijna nietszeggend; maar dien zij ook niet anders verwacht had. Niet de inhoud van den brief had haar ontroerd, maar het feit, dat zij dit veelgeliefde schrift na zoo langen tijd weer voor oogen had, terwijl zij reeds had opgehouden te hopen, dat dit ooit zou gebeuren.

Hij was langen tijd dood geweest — iedereen had den verdwenen man dood gewaand —, geruchten dat hij vermoord was, hadden nu en dan Duitschland bereikt, en ook Maleen had vele heete tranen geschreid over zijn verlies.

En nu hield zij een blad papier in de hand, waarlangs voor korten tijd zijn vingers gegleden waren, waarop zijn lieve ernstige oogen gerust hadden terwijl hij dacht aan haar . . . aan haar!

FEUILLETON.

In het Land van Belofte.

Naar het Duitsch van

FRIEDA VON BULOW.

XXV.

Brief van Maleen aan Rainer.

Je schreef over heimwee, dat je op den Kerstavond overvallen was. — Lieve Rainer, ik heb heimwee naar het zonnige zuiden alle drie honderd vijf en zestig dagen van het jaar?

Je zoudt een plantage willen aanleggen?

Beproef het toch maar eens, in het klein! Ik denk, dat wij lang geduld zouden moeten hebben, als wij op de millionaars wilden wachten. Die zitten gewoonlijk honderdvoudig geketend aan het land hier. Wij, die met hart voor de koloniën begaafd zijn, moeten voorgaan, en tot navolging opwekken.

Van mijn mans vermogen heb ik na verkoop der plantage en afbetaling der schulden bijna honderd-duizend mark overgehouden. Half zooveel erven wij later van grootmama. Als ik zooveel terzijde leg, dat ik genoeg heb om te leven, dan kan ik je tot aanleg en exploitatie van een kleine plantage veertig of vijftigduizend mark geven.

Nietwaar? Laat ons niet te veel bezwaren maken. Wie waagt, wint — of verliest; om het even. Ook het verlies brengt een winst met zich aan ervaring, en het geheel kan door experimenten niet anders dan bevorderd worden. Iedere bebouwde spanne gronds draagt toch ook haar bescheiden deel bij tot de verheffing van het land. Wij zullen dan in elk geval op die oude vrouw gelijken, die om zooveel zij kon aan

In het algemeen gesproken zijn degenen die redacteurs aanklagen niet zuiver op de graat, het mogen dan controleurs of waterstaats-lui, mijnbouw-riders of schouten zijn. Daar zijn uitzonderingen op, natuurlijk — wij kennen een controleur die een voorbeeld is van kunde, ijver en goede trouw en die toch de wet inriep tegen een krantenman — maar die uitzonderingen bevestigen den regel.

Als iemand óns „hoont” of „lastert” in een gedrukt of verspreid geschrift, óns „blootstelt aan den haat of de minachting der ingezetenen”, door ons slechte of verachtelijke streken toe te dichten, dan klagen wij den man niet aan. Omdat toch niemand zoo iets van ons geloof. En als er al iemand het mocht gelooven, dan hechten wij geen waarde aan de meening van zulk een persoon.

De heeren die zoo vlug met aanklagen zijn, hebben niets anders te doen dan dit: zorgen dat zij zulk een goeden naam hebben, dat niemand op wiens oordeel zij prijs stellen, iets kwaads van hen geloof.

En nu wat aangaat die vermoedelijke veroordeeling van de Kabar Perniagaän.

Toen wij Karacson hadden gedemonstreerd als oplichter, werden wij veroordeeld tot 14 dagen gevangenis en f 100 boete. Daarvan ging het O. M. in revisie: het was niet genoeg!... Het Hooggerichtshof maakte er gelukkig „slechts” f 100 boete van.

Nooit zijn we zoo nijdig geweest als toen de lui ons daarna feliciteerden met de woorden: „Wees blij dat je er zóó afkomt!”...

Blij, omdat je veroordeeld wordt als lasteraar, terwijl ge niets anders gedaan hebt dan je plicht! Blij, omdat ge honderd zuur verdiende guldens — verdiend geld en niet met dubbelen gewonnen — moet betalen, wijl ge een falsaris en een dobbelaar aan de kaak hebt gesteld! Blij, omdat er weer een veroordeelend vonnis is gevoegd bij het vorige, zoodat ge dubbel recidivist zijt in het oog der wet, een soort van onverbeterlijke schelm, die telkens weer in de misdaad van laster terugvalt. Blij!...

Zoo zal het ook gaan met de redactie van het Maleische orgaan.

Als schout de Poortere wordt veroordeeld, dan komt hij te zitten naast den man die hem op de kaak stelde. Zoo wil het onze logische, rechtvaardige wet. Leve de Wet!

Op onderzoek. Met de Molukkenboot van den 24n dezer zou van Soerabaja naar Amboina vertrekken dr. P. N. van Kampen, assistent aan de zoologische afdeling van het departement van landbouw, tot onderzoek van de fauna der zee, schrijft de N. Soer-Crt. Zijn reis staat ook in verband met visscherij-aangelegenheden.

De opiumregie. Uit Buitenzorg schrijft men aan de Locomotief:

De heilzame werking van de opiumregie of het opiumdebet onder gouvernementen beheer, doet zich in zooverre reeds krachtig gevoelen, dat de inkomsten voor dit middel bij de begroting van dit jaar worden geraamd op 16.995.000 gulden, op 500 gulden na dus 17 miljoen.

Het is wellicht van belang te vermelden, dat de raming, aanvankelijk voor de buitenbezittingen gesteld op 1.201.000 gulden, is verhoogd (in Nederland of hier? dat is niet zoo heel gemakkelijk uit te maken) tot 2.042.000 gulden, zoodat de aanvankelijk totale raming van f 16.154.000 steeg tot f 16.995.000.

Sedert zij om hem geweest had als om een doode, had zij aan haar zoo lang teruggedrongen gevoel den vrijen loop gegeven. Het was met zooveel verzwegen leed, met zooveel tranen betaald, dat zij het opnieuw gewijd en gelouterd meende.

En toch was het anders dan vroeger, heel heel anders.

Er was iets berustends, gelatens, wenschloos in deze liefde, evenals in de dagen, toen hij zich kort en beslist van haar losgemaakt had.

De schim van George verhiel zich tusschen hen — ook heden nog. „Wij kunnen niet meer samenkomen. Wij mogen niet,” voelde zij.

En nu verwachtte zij hem.

Zij stond op een mooien Meimorgen op het balkon van het oude heerenhuis van Eybendorf. Het was Zondag.

Aan gene zijde met bosch begroeide bergen lag het naaste dorp. Gedempt en plechtig klonk het klokgelui tot hier door, als waren de dennen op den heuvelkam de snaren van een machtige harp. Nu en dan zwol en wies een toon, als wilde hij voortbruisen op de vleugelen van den wind.

Grootmama was naar de kerk gereden.

Maleen wachtte het kleine rijtuig van Krome af. Zij zag het aan den heuvelrand opduiken, groot en zwart stak het af tegen den helderen hemel. Nu knarste de rem. Het ging steil bergaf.

Haar hart klopte tot berstings toe. Maar uiterlijk bleef zij kalm.

Rustig trad zij hem ook te gemoet.

De tuin geurde van versch gemaaid hooi en van rozen.

Zij stak somber zwart tegen de frissche voorjaarspracht af, zeer bleek en zeer voornaam.

Met al de waardigheid eener slotvrouw ontving zij den gast.

Een leuke broeder merkte, toen hij de verbeterde cijfers waarnam, op: „dat is nu nog eens een royaal handje reiken aan de kloppende begroting.”

Zuinigheid in het leger. De Militaire Causeur van het Soer. Hbld. heeft het in zijn jongste bijdrage tot de kennis van de dessous van het leger o. m. over het verstreken van katoenen uniformen aan de troepen, voor alle diensten. Hij becijfert, dat daardoor eene besparing van minstens 60 mille per jaar kan worden verkregen, en hij weet dadelijk raad, en goed raad ook, waaraan dat geld te besteden.

Dat uitgespaarde geld, zegt de schrijver, behoeft nu niet dadelijk door B. O. W. of genie opgevoerd te worden aan extra-bruggen enz., maar kan gebezigd worden om ons eens te helpen aan patronen, die afgaan en aan andere verplichtingen voldoen. Ik zeg niet dat die zoo erg slecht zijn, al worden ze tegenwoordig in negen soorten ingedeeld, waar maar één scort nl. „goede patronen” noodig is: maar op Djambi was indertijd een officier die bij een overvalling van eene bende generaal Mat Tahir op den korrel had; hij had om zeker te zijn dat deze niet ontkwam een geweer gegrepen en schoot zelf mee, maar het waren maar schijnbewegingen, want drie patronen achter elkaar ketsten, zoodat onze vriend Mat Tahir nog heel wat promotie kan maken.

‘t Lag misschien aan dien officier, ik vermoed dat hij niet hard genoeg aan den trekker heeft getrokken.

Bij een klewanganval in Simpang Olim verloor de fuselier Hemscheid van beide handen hoopjes vingers, omdat vier patronen achter elkaar ketsten en hij zijn partner in dat partijje schermen eerst met de vijfde patroon kon doodschietsen. Hij zelf bleef leven en kreeg een hoog pensioen of gagement, wat niet meer dan billijk is.

Evenwel zijn dit twee dure houders met patronen voor het gouvernement geweest. Hebben de Engelsen nu zoo'n ontzettend groot ongelijk, als zij van ons zeggen: penny-wise and pound-foolish?”

In revisie. De kapitein der maréchaussée Jhr. J. J. Boreel werd door den krijgsraad te Koetaradja veroordeeld tot f 50 — boete wegens het toedienen van slagen aan een Atjeher.

Van dit vonnis is de advocaat-fiscaal bij het hoog militair gerechtshof in revisie gegaan.

Den beklagde is van regeeringswege Mr. S. J. M. Wythoff als verdediger toegewezen.

(Java bode).

Onveiligheid. Hoe onveilig het in den laatsten tijd in het Buitenzorgsche is, meldt de corr. van het Soer. Hbld. aldaar:

„Het verstandigste is, zegt hij, zooals b.v. de lui op Pantar Peteh en Soekasarie doen: ze verzekeren zich tegen diefstal, betalen daarvoor eene kleine maandelijksche premie aan een bekenden schavuit. Den laatsten der maand legt men een of twee rijksdaalders op tafel in de voorgalerij; 's morgens zijn ze verdwenen, de assurantiepremie is beland in de zakken van den assuradeur.

Wanneer men zijn premie betaalt, kan men deuren en vensters gerust open laten; de assuradeur garandeert veiligheid.

Zoo men dit systeem op alle landen in het Buitenzorgsche invoerde, zou het uit zijn met de rooverijen; de roovers-assuradeurs zouden beter voor de veiligheid waken, dan alle tjamats, loerahs, kampongmandoers en kémets samen.

Hij was verlegen, en trachtte dit te verbergen achter een onverschillig, eenigszins geblaseerd uiterlijk.

Zij wisselden conventionele woorden. Een bediende bracht hem naar de voor hem gereed gemaakte kamer.

Dagenlang had Maleen zich met het optooien van deze kamer bezig gehouden. Zij had schilderijen aan den wand gehangen, die hij bijzonder mooi moest vinden, zij had de schoonste rozen in de fraaiste vazen gezet, het fijnste porselein op de waschtabel geplaatst, de mooiste dekens op het bed gelegd; hij moest van alles het beste hebben.

Hij merkte het niet op.

Hij kreeg slechts in het algemeen den indruk van aristocratische, zwijgend afwerende eenzaamheid en dat was voor hem een hinderlijke gewaarwording.

Hij had gedacht, als een gelukbrenger hier te komen. In de stille, koele lucht van dit oude heerenhuis, tegenover haar kalmen blik en rustige houding, kwam hij zichzelf bijna voor als een ongewenschte indringer.

Dit alles stond hem echter niet heider voor den geest; het was hem niet meer dan een duistere, hinderlijke gewaarwording.

„Haar liefde voor mij is verdwenen,” dacht hij.

En terwijl hij met groote zorgvuldigheid zijn toilet maakte, nadat hij zich in een bad verfrist had, zat Maleen in de eetzaal in een schommelstoel, staarde in het niet, en luisterde naar zijn tred.

Het witte damast op de ontbijttafel was, waar borden en glazen een plek vrij lieten, met groote, lichte „La France” rozen bedekt. Deze soort van taferversiering was een lievelingsidee van Maleen.

Grootmama zou eerst tegen het middagmaal, om vier uur, terugkeeren. Er bleven haar dus nog vier uren van ongestoord samenzijn met Krome over.

Wet had zij zichzelf veel van die uren voorgesteld! En nu, na heftige zenuwspanning, was het haar

Buitenzorg zou een Arcadië worden, nu is het een klein Cicilië.”

Tot zoover de correspondent.

„Alles goed en wel”, zegt de Java bode, „in Buitenzorg moge het dan alles behalve veilig zijn, in Sawietto, in Kao en te Honitetoe wordt het daarentegen dagelijks idyllischer, wat den toestand betreft.

En dat is minstens zoo veel waard als die paar eenvoudige diefstallen, en dit systematische brand-schatten der bevolking in Buitenzorg.

Eerst Sawietto; de rest kan wel wachten.

Wateronderzoek. Naar het Soer. Handelsbl. verneemt, is het bacteriologisch onderzoek van het water uit de soerabajasche waterleiding onverdeeld gunstig uitgevallen. Het is verricht door dr. G. Grijns, daartoe door de regeering van het bacteriologisch laboratorium derwaarts gedirigeerd.

Gebrek aan rechterlijke ambtenaren. Het gerucht loopt en als zoodanig maken wij er, in het belang van de betrokken personen, melding van, dat de regeering bezig is te overwegen gedurende dit jaar aan ambtenaren der rechterlijke macht geen buitenland-sche verloven wegens langdurigen dienst te verleenen.

De maatregel schijnt te worden geboden door het gebrek aan ambtenaren, zoodat het zelfs nog niet zoo heel zeker is, dat voldoende personeel zal zijn te vinden voor het bezetten van den raad van justitie te Medan, waarvoor de volksvertegenwoordiging de door den minister aangevraagde gelden heeft gevoterd.

(Java bode).

Een weldoend geestelijke. Uit Madioen wordt aan de Locomotief het volgende geschreven:

„De pastoor Schweitz alhier hoopt tegen het einde van dit jaar zijn tehuis voor verwaarloosde kinderen van europeesche afkomst te kunnen openen. De overste der Ursulinen te Soerabaja die kort geleden naar Holland vertrok, zal vermoedelijk met een zestal zusters van die orde terugkeeren, die naar alle waarschijnlijkheid bestemd zijn om op de hoofdplaatsen hier te lande hun liefdevol werk aan te vangen. Zoo doende komen dan vandaar krachten beschikbaar, die zich zullen wijden aan de in het leven te roepen stichting van onzen priester. Reeds zijn een tiental kinderen tegen zeer matige vergoeding ten huize van inwoners hier ter plaatse onder dak gebracht en groot is het aantal en uit deze en uit de naburige residentie Kediri, die in de termen vallen te worden opgenomen in de inrichting, waarvoor de geestelijke met onverdrotten ijver gelden bijeenzamelte.

De paupers in en om deze plaats zijn talrijk. Er wordt hier veel armoede geleden onder de zoogenaamde smalle gemeente. Het ligt in het voornemen van den pastoor, om aan het toevluchtsoord een Fröbelschool te verbinden en het dus zoodoende daarheen te leiden dat, ook in verband met de hollandsch sprekende omgeving, waarin de opgenomen kinderen dan voortdurend verkeerden, zij beter beslagen op de lagere school komen.

Het valt niet te weerspreken, dat het een toer voor de onderwijzers is, om de jeugd, die thuis niets dan maleisch, hoogstens zeer slecht hollandsch hoort, met vrucht onderwijs te geven, dat die leerlingen in de klasse steeds achterlijk blijven, dat men een weldaad doet, die kinderen te onttrekken aan een omgeving, die niet opheft, maar integendeel naar beneden haalt.

De priester hoopt mettertijd zijn jongens voor een groot deel tenminste plaatsing te doen vinden in de

plotseling, als verloor zij de kracht, de fysieke kracht, om zulk een ongewoon, zulk een zeldzaam geluk te verdragen.

Maar onrust en spanning verdwenen, toen hij eindelijk binnentrad.

Hij was in zwarte rok, zeer elegant, zeer chic, maar ook zeer vermagerd, smal en door de zon verbrand.

Zij vergaten beiden, wat hun zoeven gedrukt had. Zij vergaten tijd en plaats.

Aan de geurige ontbijttafel zaten zij te praten, als vroeger.

Hij vertelde. En wat had hij veel doorleefd, gestreden, geleden! Welke eenzaamheid, welke dreigende nooden en gevaren, welk een zegevierend beheerschen van de situatie!

Zij luisterde, gelijk Desdemona naar den Moor moet geluisterd hebben, ademloos, aandachtig, met haar ziel in de oogen.

Plotseling weerklonken buiten hoefslagen en wagen-geratel!

Zij liep naar het venster.

„Grootmama reeds! Is het dan al zoo laat?”

Hij wierp een blik op de pendule en zei verbaasd,

„Waarachtig, al vier uur.”

Men hoorde geritsel van zijden vrouwenrokken in de vestibule en een schreeuwend luid gesprek tusschen de doove oude dame en haar kamenier.

Langzaam gingen zij de trappen op naar de slaapkamers.

Maleen en Krome waren zwijgend tegenover elkan-der blijven staan.

„Maleen!” zeide hij op eenmaal met gedempte stem en strekte de armen naar haar uit.

(Wordt vervolgd).

uitgestrekte werkplaatsen der staatsspoorwegen alhier. Ten einde zijn reeds bijeengebracht kapitaal te ver- grootten, is de pastoor reeds bezig stappen te doen, om zoo spoedig mogelijk een aandeel te krijgen in de winst van een of andere loterij, die wellicht bin- nenkort wel weer op touw zal gezet worden door een combinatie van instellingen, die eveneens geld noodig hebben."

Naar Tosari! (Opgevangen in de tram).

— Waarom gaan de Mijnbouw-aandeelen in de laat- ste dagen zoo naar boven?

— Waarom ben jij de vorige maand naar boven ge- gaan?

— Omdat ik ziek en beroerd was...

— Nou dan! Zelfde oorzaak: 't zelfde gevolg.

(N. v. d. Dag v. Ned.)

West-Indië.

Suriname. In Onze West werd door een in- zender de klacht aangeheven dat de Koninklijke West Indische Maatschappij in den laatsten tijd herhaaldelijk houtverschepers teleurstelde door lading te weigeren.

Het blad toog op onderzoek uit en schreef daarop het volgende betreffende deze klacht:

„Wij hebben naar aanleiding daarvan een onderhoud gehad met den heer O. Harken, vertegenwoordiger alhier van de firma Tubergen en Daam, op dit oogen- blik de grootste verscheepest van hout in de kolonie.

Hij noemde de klacht zeer overdreven. Wanneer gezorgd wordt, dat het hout klaar ligt bij aankomst van de boot, is het regel dat de lading medegaat. Enkele ondervonden teleurstellingen — waaraan men elders even goed als hier bloot staat — rechtvaardigen z. i. de klacht van den inzender geenszins.

Nog minder gerechtvaardigd acht hij de verzuiching van den inzender, dat gebrek aan gelegenheid tot verscheping oorzaak is, dat het Surinaamsche hout niet genoeg bekend en gevraagd is in Europa, en aldus door toedoen van den K. W. I. M. velen, die anders door houtbewerking aan den kost zouden komen, thans broodeloos zijn.

Het Surinaamsche hout, verklaarde ons de heer Harken, is in Europa voldoende bekend en gewaar- deerd. Aan bestellingen ontbreekt het allerminst. In- tegendeel, groote bestellingen moeten meermalen ge- weigerd worden, omdat men geen kans ziet het ge- vraagde op tijd te leveren. Kon men dit wel, kon men aan alle bestellingen voldoen, dan zou de uit- voer van hout zich gemakkelijk verdubbelen of zelfs verdriedubbelen.

De vraag overtreft dus het aanbod.

Oorzaak hiervan is zeer zeker niet gebrek aan ver- schepingsgelegenheid, maar wel... gebrek aan ge- schikte krachten voor de bewerking van het hout, het omgekeerde derhalve van wat de inzender beweert.

Zoozeer doet dit gebrek aan arbeidskrachten zich gevoelen, dat de firma Tubergen en Daam grooten- deels werkt met arbeiders van Demerara. Kon men voldoende geschikte en betrouwbare arbeiders hier vinden, dan zou de firma zich zeker niet de kosten getroosten om die van elders te laten komen.

Hoewel men zich beperkt in het aannemen van bestellingen, kost het nog veel moeite deze op tijd uit te voeren. Schepen die de firma laat uitkomen om het hout te verzenden, moeten soms weken lang hier blijven liggen, omdat het hout niet op tijd uit de bosschen wordt aangevoerd.

Uit een en ander blijkt dat de houtindustrie in de kolonie onder moeilijke omstandigheden werkt. De belemmering schuilt echter niet in gebrek aan ge- legenheid tot verscheping, waarvoor men trouwens niet uitsluitend afhankelijk is van de Kon. W. Ind. Maild. De grootste belemmering schuilt in gebrek aan ge- schikte arbeidskrachten."

Hoezeer blijkt uit het vorenstaande weer, dat de ontginning van Suriname's rijkdommen nagenoeg uit- sluitend afhangt van het bevolkingsvraagstuk. In ver- band hiermede verwijzen wij naar een artikelje in onze rubriek Van Vreemde Koloniën in dit nummer, betrekking hebbende op de emigratie uit Britsch- Indië. Het is nu maar te hopen, dat waar, zooals de heer Harken opmerkte, het surinaamsche hout in Europa voldoende bekend is en gewaardeerd, zoodat het aan bestellingen niet ontbreekt, achter de offi- cieele boschexploitatie wat meer schot kan worden gezet, en zoo een stroom van javaansche houthakkers naar de kolonie kan worden geleid, waarvan de par- ticuliere exploitatie ook voordeel zou kunnen trekken.

De cause célèbre te Paramaribo, die vele pennen in beweging bracht, de gerechtelijke vervolging tegen den heer Luykx ingesteld wegens zijn optreden tegen- over het hoofd der Annieschool van de Hernhutter- gemeente, Polanen, om een kind, dat eerstgenoemde voor de roomsche school opeischte, is geëindigd met de veroordeeling van den heer Luykx tot eene geld- boete van 15 gulden. Laat ons hopen dat het incident hiermede werkelijk is gesloten en niet nawerkt in godsdiensttwedracht. De kleine kolonie heeft waar- lijk zelfve genoeg te doen, waartoe slechts eendrachtige samenwerking haar kan brengen. Het heden en hier- namaals moge voor velen hoofdzakelijk zijn voor het individu, voor den goeden staatsburger, ook in de kolonie, behoort de toekomst van den staat, de ge- meenschap, een zijner eerste zorgen te zijn.

Nu Onze West ook in staat was gesteld de pro- ductie van de suikeronderneming Alliance over het

afgelopen jaar mede te deelen, blijkt dat de suiker- productie van 12.635.400 kilogrammen ongeveer 2 miljoen kilogrammen toenam vergeleken bij 1905, terwijl de rhumproductie met ongeveer 9000 liters verminderde tot 784.217 liters.

Welke schatten in den mijnbouw verloren gaan. De Surinamer weet te berichten, dat de goederen der Marowijne Co., die voor den aanleg van haar placer ongeveer een half miljoen moet hebben besteed bij gerechtelijken verkoop het volgende oprachten: de directeurswoning f 1, één locomotief f 1, een andere locomotief 90 centen, de heele spoorbaan 10 centen, 2 centen per kilometer, en de stoombarkas f 100!!

Van Vreemde Koloniën.

Emigratie uit Engelsch-Indië. In de Times of India lazen we met betrekking op een lezing van den heer Cooper in de East India Association het volgende:

„Zonder twijfel was de lezing van den heer Cooper voor de leden van de East India Association over de vooruitzichten voor indische werkkrachten in den vreemde belangrijk uit het oogpunt van die koloniën, waar gebrek aan werkkrachten bestaat. Wanneer de indische koelie emigreert kan hij niet beter doen dan naar West-Indië en Guyana te gaan, want daar is hij welkom niet alleen als contract-arbeider, maar ook als kolonist. Maar de quaestie der indische emigratie mag nog wel eens uit indisch oogpunt nader worden overwogen. De uitbreiding der irrigatie en van de fabrieksondernemingen, gepaard met de ver- liezen tengevolge van hongersnood en pest, hebben een radicale verandering teweeggebracht in den econo- mischen toestand van het land. Er is nauwelijks eenige industrie waarbij geen handen tekort komen of niet alle zeilen moeten worden bijgezet om de werkkrachten voltallig te houden. In een goed seizoen als het afgeloopene is zelfs het aantal der beschikbare veldarbeiders over groote uitgestrektheden te gering. Een onlangs verschenen verslag over de Centrale Provinciën meldt, dat het nu de goede dagen voor den arbeider zijn, daar tengevolge van de vraag naar zijne dien- sten hij feitelijk zelf in staat is zijne eischen te stellen. Indien emigratie uit Indië kunstmatig wordt aange- moedigd, zal het uitloopen op een verlies voor het land, grooter dan de huidige winst."

Hongersnood en pest hebben dus zulk een ge- duchte opruiming gehouden onder de armsten der armen, dat voor wie er nog overbleven, nu dank zij de vorderingen ook op irrigatie en industrieel gebied in het eigen land weer voedsel genoeg te vinden is, en waar het oud-duitsche: „bleibe im Lande und nähre dich redlich" ook den engelsch-indischen land- bouwer, in hindoestani dan natuurlijk, evenmin vreemd zal zijn als zijn hokvasten collega's elders, zal dit alles niet kunnen nalaten den trek naar buiten te doen verminderen. En waar ten aanzien van Engelsche op het gebied van werkkrachten noodlijdende koloniën, uit het oogpunt van imperialistische samenwerking, misschien nog sprake zal kunnen wezen van een kunstmatigen stimulans om de Hindoe-immigratie in die koloniën te bevorderen, meenen wij, dat daarop ten opzichte van Suriname niet mag worden gere- kend, zoodat o. i. te den Haag vooral, meer dan nog dan thans met 't oog op de uitkomsten het geval schijnt, ernstig met de mogelijkheid zal moeten wor- den rekening gehouden, wellicht niet nu of in de eerste jaren maar toch in een afzienbaar tijdperk, dat de hoofdbron, waaruit Suriname zijne werkkrach- ten betrok en betreft, ophoudt te vloeien.

De roman eener sultane. Zooals wij onlangs in herinnering brachten behoort tot de groep der Ko- moren, die tot fransche kolonie zullen worden ge- proclameerd, ook het eiland Moheli. Daar voerde eene sultane het bewind en toen haar land in 1886 onder fransch protectoraat werd gesteld, kwam daar ook een der, van de fransche koloniën onafschei- delijke gendarmes. Of het de mooie uniform was of wat ook, dat het hart der vorstin trof, vinden we niet vermeld, maar dat hare liefde echt was is wel zeker, daar zij troon en land er aan gaf om haren gendarme te volgen, die nu met haar van een mager pensioentje in een klein dorp leeft in het departement van de Côte-d'or in Frankrijk.

Vrouwenkiesrecht. Wat zullen de suffragettes blij zijn, wanneer ze zien hoe door een engelsch-fransch vergelijk aan het schoone geslacht op de Nieuwe He- briden datgene is toegekend, waarom ze in het eigen land zoo herhaaldelijk tevergeefs moeten vragen.

Aan de vrouwen en meisjes op de Nieuwe Hebriden is toch het kiesrecht verleend, voorzover zij den een-en-twintigjarigen leeftijd hebben bereikt, terwijl zij evenals de mannen kiesbaar zijn, zoodra ze vijf- en-twintig zomers achter den rug hebben.

Ontwikkeling der koloniën. In een onlangs te Frankfort aan den Main gehouden redevoering, deel- de de duitsche directeur van koloniën, Dernburg mede, dat onderscheidene koloniale ondernemingen werden op touw gezet met medewerking van het gou- vernement. Het Syndicaat van Gibeon, een dier onder- nemingen, wordt opgericht voor de exploitatie van diamant-mijnen. De concessie-voorwaarden kennen aan den fiscus 20 procent van de netto-winst toe, waar-

onder is te verstaan het voordeelig overschot verkre- gen na aftrek van de statutaire afschrijving voor het reservefonds en van 5 percent dividend. De concessi- en voor andere ondernemingen, waarover nog wordt onderhandeld en die ook den mijnbouw beoogen, zul- len op dezelfde grondslagen worden vastgesteld. Dern- burg brengt aldus het beginsel in practijk, dat nu voor de duitsche koloniale politiek geldt: „Men ver- gete niet dat de ontwikkeling der koloniën eene com- mercialle affaire is."

De heer Dernburg vindt het beginsel van deelname in de in de koloniën te behalen voordeelen door ac- tieve ondernemingen niet meer dan billijk, maar even billijk komt het hem voor, dat een ander beginsel worde toegepast ten opzichte van ondernemingen, die door hare werkloosheid de ontwikkeling belemmeren der streken, waar zij het heft in handen hebben, zooals de groote domaniale maatschappijen, die niets hoegenaamd doen voor de ontwikkeling harer con- cessie-terreinen. Voor deze ondernemingen is een be- lasting op de waarde der terreinen aangewezen, welke met de jaren behoort te worden verzwaard.

Wanneer men zoo'n paragraafje kon inlассhen in de curaçaosche mijnwet?.....

Koorts en Madagaskar. Zooals wij reeds mede- deelden heeft een vreeselijke koortsepidemie gewoed op de centrale hoogvlakte van het eiland Madagaskar in de eerste zes maanden van het afgelopen jaar, terwijl op het einde van dat jaar maatregelen moesten worden getroffen met het oog op het verwachte uit- breken eener nieuwe epidemie in het begin van dit jaar. Uit een, in de laatste vergadering van de Aca- démie de Médecine te Parijs, door den inspecteur-generaal der koloniale troepen, Dr. Kermorgant, uit- gebracht verslag, blijkt dat in het eerste halfjaar van 1906 in de, het meest beproefde streken, rondom Tananarive op een bevolking van omstreeks 275.000 zielen, niemand door de ziekte werd verschoond en nagenoeg 14.000 of omstreeks 5 percent van het to- taal daaraan kwamen te overlijden. Ook onder de troepen deden zich vrij talrijke gevallen van deze ziekte voor en wel 902, w. o. 800 Europeanen en 102 in- landers, op eene sterkte van 2086 man, 1066 Euro- peanen en 1020 inlanders, maar het sterftecijfer be- paalde zich uit dien hoofde hierbij tot 3, w. o. 2 Euro- peanen en 1 inlander, terwijl van de europeesche ingezetenen op 82 ziektegevallen slechts één kwam te overlijden.

Van waar nu het zoo ontzettend hooge sterftecijfer onder de inlandsche bevolking?

Onder de ook hier toegepaste middelen nam de verstreking van kinine eene belangrijke plaats in en we lezen hieromtrent in een, door de Dépêche Coloniale gegeven résumé van het door ons ge- noemd verslag het volgende:

„De toediening van kinine heeft merkwaardige resul- taten opgeleverd in alle kringen, waar zij geregeld plaats had. Zij is alleen niet werkzaam gebleken onder de inlandsche bevolking wegens dezer gering weer- standsvermogen en de onvoldoende hoeveel- heid van het ter beschikking dier bevol- king gestelde geneesmiddel."

De koloniale autoriteiten schijnen ten aanzien van deze epidemie en hare vreeselijke gevolgen niet van ernstigen blaam te kunnen worden vrijgepleit, daar toch sedert 1901 o. a. te Tananarive, ter hoofdplaats en dus onder hare oogen, de ziekte telken jare met verdubbelde woede terugkeerde en telkenmale meer slachtoffers eischte (van 77 in 1901 steeg het sterfte- cijfer tengevolge van koorts ter hoofdplaats gelei- delijk tot 688 in 1905 en 2040 in 1906), zonder dat iets van belang ter beteugeling der telkens weder- keerende ziekte werd gedaan, totdat de toestand in het begin van 1906 langer dralen onmogelijk maakte, maar tevens het bestuur voor de onmogelijkheid plaat- ste om „binnen de perken zijner financieele hulp- bronnen" blijvende afdoende maatregelen te nemen.

Manoeuvres met hindernissen. De manoeuvres van 1907 behooren voor Engelsch-Indië weder tot het verleden. Ook de troepen van Secunderabad in het gebied van den nizam van Haiderabad hebben zich met het oorlogsspel onledig gehouden, maar naar het blijkt zeer ten ongenoege van de redeloze bewo- ners der wildernissen. Evenals op een schietbaan bij Manilla de slangen zich in een tunnel hebben ge- nesteld en de amerikaansche Marszonen, die zich daarin wagen, met den dood bedreigen, hebben slan- gen en panthers zich tegen het binnendringen der ma- noeuvreerende troepen met klauw en tand verzet. Er hebben zich tenminste onder de troepen verschillende gevallen van slangenbeten voorgedaan, maar tijdige maatregelen konden de doodelijke gevolgen voorko- men, terwijl de panthers in sommige gevallen recht- streeks tot den aanval overgingen, zoodat dienten- gevolge eens een heele paniek ontstond onder de paarden van de cavalerie der eene partij.

De engelsche raad van Indië. De heer Chailley is sedert zijn jongste reis naar Engelsch-Indië zeer enthousiast voor alles, wat het bestuur van dat land raakt, en geeft nu ook in overweging om den franschen Conseil supérieur des Colonies te vervangen door zes verschillende raden, voor Indo-China, West-Afrika, Madagaskar, Fransch-Congo, de oude koloniën (Réu- nion, Guadeloupe, Martinique, Fransch Guyana en Fransch Voor-Indië), en de australische bezittingen elk

één samen te stellen naar het voorbeeld van den, te Londen zetelenden raad van Indië.

De heer Chailley geeft naar aanleiding van dit voorstel een overzicht van instelling, samenstelling en werking van dien raad, waaraan wij het volgende ontleenen:

De raad werd ingesteld bij de wet van 1858, die de Engelsche Oost-Indische Compagnie ophief en het bestuur over Indië op de kroon overdroeg. Hij diende in theorie om den ouden raad van directeuren te vervangen, maar zijne bevoegdheden zijn veel minder en maken het lichaam niet tot besturende, maar tot raadgevende instelling. Bij de wet van 1858 was het aantal leden op 15 vastgesteld, maar in 1889 werd dit aantal op 10 teruggebracht. Drie hunner kunnen uithoofde van gewichtige diensten of om hun werken voor het leven worden benoemd, de anderen slechts voor den tijd van 10 jaren, welke termijn tot 15 jaren kan worden verlengd, indien de kroon zich de diensten der betrokkenen wenscht te verzekeren en nadat hiervan aan het parlement met uitzetting van gronden mededeeling is gedaan.

Men zou bij het naslaan der lijst van de leden van den raad sedert de oprichting van dat lichaam tevergeefs naar klinkende namen zoeken; geen groote moederlandsche politici, noch gewezen onderkoningen of legerbevelhebbers maakten daar immers deel van uit. Het schijnt, zegt Chailley, dat men de tegenwoordigheid van te hoog geplaatste persoonlijkheden in den raad heeft willen vermijden, uit vrees dat dezen te grooten invloed zouden uitoefenen, hetzij op hunne collega's, hetzij zelfs op den minister voor Indië. De mannen, waaruit de raad is samengesteld, zijn of hooge ambtenaren, die minstens tien jaren in Indië hebben gediend; of militairen, die er een gewichtig commando hebben gevoerd; of mannen van zaken. Allen moeten minstens tien jaren in Indië hebben vertoefd, en op het oogenblik hunner benoeming nog geen tien jaren tevoren dat land hebben verlaten.

Op het oogenblik telt de raad twee generaals, twee oud-gouverneurs van provinciën, twee gewezen politieke ambtenaren bij inlandsche vorsten, twee gewezen leden van de rechterlijke macht in Indië, en een oud-voorzitter van de Kamer van Koophandel van Bengalen.

Eenigen dezer zijn niet onmiddellijk na den actieven dienst in Indië tot leden van den raad benoemd, doch hebben als b.v. sir Lee Warner gewichtige diensten bewezen bij het ministerie voor Indië, en hebben zich daardoor eene ondervinding eigen gemaakt, waarvan de minister in een raadsman in hooge mate profijt kan trekken.

De positie der leden is uit financieel oogpunt schitterend. Bij hun pensioen van gemiddeld 12.000 gulden komt nog een toelage als raadslid van 14.400 gulden, welke toelage evenwel geen recht verleent op verhooging van het pensioen.

Wat de bevoegdheden van den raad betreft, zijn deze gelijk gezegd, zeer beperkt. Hij heeft slechts kennis te nemen van wat de minister hem voorlegt om daarover van advies te dienen. Wel schrijft de wet van 1858 daarbij voor, dat het gebruik der inkomsten van Indië aan het toezicht is onderworpen van den minister in rade, en dat de minister er niet over beschikken kan zonder de meerderheid der leden van den raad voor zich te hebben, maar in de praktijk komt het dikwijls hierop neer, dat belangrijke uitgaven mogelijk waren zonder dat daarvoor de toestemming van den raad was gevraagd. Den minister staat hierbij het urgentie-motief steeds als slag om den arm ter beschikking om zich van het advies van den raad af te maken.

De raad kan dus uitsluitend nuttig werken als adviseerend lichaam en in hoeverre deze nuttige arbeid moet worden geapprecieerd kunnen wij natuurlijk niet beoordeelen. Maar tegenover het gunstig oordeel van den heer Chailley valt menig weinig gunstig getuigenis te stellen b.v. in de engelsch-indische pers. Nog in haar weeknummer van den 29en December II. schreef de Times of India naar aanleiding van de benoeming van den heer Theodore Morrison in den Raad, dat zoo iemand daar wat meer leven in zou brengen:

„De onvermijdelijke neiging van een lichaam samengesteld als de raad, moet op het conservatisme gericht zijn en op een buitensporige bewondering van de dingen zooals ze zijn. Het zou onnatuurlijk wezen te verwachten van mannen, die de beste jaren van hun leven in den indischen dienst sletten, dat zij den toestand, zooals ze dien achterlieten niet als de belichaming van menschelijke wijsheid beschouwden.”

INGEZONDEN.

Geachte Redactie.

Bij dezen betuig ik U mijn dank voor de opneming van mijn artikel. Veroorloof mij thans a. u. b. de nadere verklaring te geven aangaande den „middenweg”.

We hebben in dezen een onderscheid te maken tusschen de daden en denkbeelden van de Nederlanders afzonderlijk of in de een of andere corporatie en die van hen, die achter de groene tafel, met rechtstreeks en niet rechtstreeks gekozenen door het Nederlandsche Volk de gedragslijn in Koloniale zaken vaststellen en waarvan de een op deze, de ander op die wijze uitvoering geeft aan die voornemens.

Laat me nu eerst het doen van de eersten nagaan.

En wat ziet men nu? Worden de beide Indiën beschouwd als het ware als het tweede Moederland? Wat de Oost betreft ieder sterveling zal volmondig moeten toegeven, dat dit geenszins het geval is. Maken we eens een vergelijking tusschen datgene wat werkelijk een Nederl. Kolonie had kunnen zijn. Kaapland n. m. en de „gordel van Smaragd, die zich om de evenaar slingert”. In Kaapland een gezeten bevolking, van geslacht tot geslacht zetelend in de streek, waar eens de voorvaderen voet aan wal zetten, een hoog houden van eigen taal, godsdienst en tradities, een leven niet hakend naar de meest materialistische dingen des levens, een gehecht zijn, ook al is het land door snoode handen van het moederland losgescheurd aan de bakermat van het Hollanderdom; en stellen we daartegenover de Oost, dan zien we het volgende: 'Is een trekken en gaan van maand tot maand, 't is een zich spekken van eigen geldbuidel, een onttrekken van kapitaal niet meer ten bate van de Regeering, maar van die talloze ondernemingen, gevestigd in Nederland zelf, een putten en putten uit de onuitputtelijke Oostersche bron voor een zeer, zeer gering deel tot welzijn van hen, die recht hebben hierop maar tot heil van hen, die verweg van Insulinde de zaken gadeslaan en in Nederland, Brussel of Parijs en niet in het land, dat de schatten opbrengt, hun penningen verteeren, hun belastingen betalen enz. enz. Zeker ik heb een open oog voor de verbeteringen op stoffelijk gebied gebracht door den blanken broeder maar de beschavingsinvloed in menig opzicht is, dunkt me, bijster klein. En waardoor komt dit? Wel, doodeenvoudig omdat tot dusverre nog maar al te zeer zij daarheen trekken, die begiftigd zijn niet met idealen, die het heil van Insulinde op het oog hebben, maar — het gelukkig grooter wordend getal loffelijken uitzonderingen buitengesloten — menschen louter op het stoffelijke bedacht, menschen, die om hun z. g. zedelijke meerderheid te toonen den Inlander van uit de hoogte behandelen, hem veelal niet vertrouwelijk maken met die taal, waardoor hij tot hooger stoffelijk en zedelijk peil kan gebracht worden: het Dietsch ja meermalen den bruinen broeder, die zijn moedertaal verstaat en daar trotsch op is het uiten van één woord Nederlandsch beletten. Heeft de ambtenaar van den Staat of der Maatschappij genoeg om een goeden ouden dag te hebben — de Hollanders in Indië zijn reeds spoedig oudjes — en zoo ook de militair die tot bescherming van het tot dusverre gevolgd stelsel optreedt, welnu hij zegt Indië vaarwel, dikwijls met een verwensching, waarvan hij soms maar al te zeer zelf de aanleider is. En zie, dat zal bij het ontwaken van het Oosten door de oorspronkelijke bewoners niet uit het oog verloren worden. Wat de Randmagnaten in Transvaal voor de bewoners zijn, dat zijn in zeker opzicht ook zij, die de baten uit Indië trekken.

Daar in Transvaal gaan zelfs de oogen open van de imperialisten zelf, hoe zal dit nu, wanneer het in de Oost zoo blijft, den inlander ontgaan? Vastgesnoerd aan het Moederland is Insulinde zeker niet, los zeer los is de band, die het verbindt, zoo los dat de ontwaking van het Oosten zeker, zoo niet spoedig verandering intreedt, de draad zal verbreken. En deze middenweg wordt volgens mij ongelukkig nog door den Nederlander veelal in den regel in koloniale zaken bewandeld.

En wat doet de Regeering? Zeker, de koloniale politiek is er in de laatste jaren oneindig op verbeterd. Vooral Minister Fock toonde volgens zeer velen een zeer juist inzicht te hebben in deze. Maar de Chineez-politiek tot dusver gevolgd, waarvan Nederland als zure vrucht de oprichting van het Algemeen Chineesch Verbond plukt, is zeer schadelijk om de kolonie te nationaliseeren. Zie, nationalisatie is, dunkt me het eenige wanneer ze geleidelijk maar niet met een slakkengang toegepast wordt, waardoor de Oost, ook wanneer er een nieuw licht opgaat, voor Nederland, dat in de koloniën een onnoemelijk belang heeft, schouder kan blijven. Maatregelen moeten worden toegepast, waardoor de rijkdommen meer worden gebezigd ten bate van de Nederlandsch-Indische Maatschappij. En dan is de grens van Insulinde vastgesteld? Ieder der zake maar een weinig kundig, weet, dat dit ongelukkig niet het geval is, een omstandigheid, die nog zeer groote moeielijkheden kan opleveren. Nationalisatie in den meest uitgebreiden en goeden zin des woords, kan slechts, dunkt mij, het behoud van de Oost verzekeren. Jammer genoeg is de middenweg tot dusver bewandeld, nog geenszins op dit doel gericht.

Thans zal ik overgaan tot een bespreking uit dit oogpunt van de West. Laat me Suriname in de eerste plaats nemen. Hier bespeurt men gansch niet hetzelfde heen- en weertrekken; hier liggen de rijkdommen niet zoo voor 't grijpen bij wijze van spreken. In Suriname komt de taaie volharding der Nederlanders meer tot haar recht, met inspanning met opheffing van bijna onoverkomelijke moeielijkheden slaagt men toch ten slotte. Zie, dit land kan een echt Nederlandsche kolonie worden, wanneer de tot dusverre gevolgde middenweg maar verlaten wordt. En deze laat zich zien aan het feit, dat ondernemingsgeest door te weinig menschen van Nederlandsche bloede wordt aan den dag gelegd, dat door het verfoeilijk beleggingsstelsel aan vreemdelingen de gelegenheid wordt geschonken hier zich te nestelen. En dan de massa's Britsch-Indiërs, die hier gezeten burgers worden, maar Engelsch blijven. Door artikel 2 der ellendige wet op het Nederlandschap zijn de nakomelingen dezer koelies evenzoo Britten, waardoor een zeer ongewenschte toestand in de Nederlandsche kolonie bestaat. Versterking van het Nederlandsch element in Suriname moet op het programma van actie van iedere partij staan.

In 1845 liet men eenige Nederl. boerengezinnen, aangehouden door de mooie voorspiegelingen overkomen, maar inplaats van de boel goed voorbereid te hebben, waren de maatregelen allergebrekkigst, waardoor in een korte spanne tijds ongeveer de helft der 384 trekkers van hier is verscheiden. De overgeblevenen en hun nakomelingen vormen thans een krachtig element in deze kolonie en niettegenstaande de ellende vroeger ondervonden gaan er nog steeds stemmen op om de proef op deugdelijker wijze te vernieuwen. De heer Lely heeft toen Z. E. Gouverneur was voorgesteld met regeeringsfondsen dit te doen, maar men wacht en men schrijft er over, maar men wijkt niet van den middenweg af.

Nu nog een woord over de Nederlandsche Antillen, die had, daar het A. N. V. geen wortel geschoten, waarschijnlijk niet een betere toekomst zouden te gemoet gegaan. Onze taal bekleedt op het eiland Curaçao de derde plaats, terwijl ze op sommige eilanden in het geheel niet gesproken wordt. Dat zijn toestanden, een land onwaardig, toestanden die, wanneer zij bestendig blijven den band geheel zullen te niet doen gaan. Wel heeft men op Curaçao een gezeten bevolking die echter zoo goed als niet uit het moederland versterkt wordt en wier aanraking met Nederland op het gebied van de handel ook niet veel beteekent. Ook dit zou een echt Ned. kolonie kunnen zijn, wanneer de Nederlanders het oog maar wat meer richten naar het Westen, wanneer zij het „laat maar rollen stelsel” lieten varen.

Maar: het daghet in het Oosten. 't Licht van A. N. V. en Oost en West gaat op, licht, dat wijst op een betere toekomst. Het Nederlandsche Volk in al zijn standen dient het *Koloniaal Belang* onder het oog gebracht te worden, iets wat nog maar al te weinig geschiedt.

Uw dw. dnr.,

P. H. STUURMAN.

Zaandam, 18 Februari.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Tijdschrift voor Nijverh. en Landbouw in N. I. Dec. 1906.

Rente, door Dr. H. Onnen Jr. — De terugkoop der particuliere landerijen in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, door D. Mulder, met Naschrift. — De diamantwinning in Landak, door J. G. Doorman. Een en ander over plantenvoedsel en kunstmest, door W. G. Leembruggen. — De aanstaande Internationale Maritime tentoonstelling te Bordeaux, door Noach. — Eenige aantekeningen over kosten voor exploitatie van spoor- en tramwegen in Nederl. Indië, door I. A. Schaafsma. — Productenmarkt en wisselkoersen over Dec. 1906.

Teysmannia 1907 No. 1.

Zoölogische wandelingen te Tjibodas I, door J. C. Koningsberger. — Rozen in den tuin, door H. J. Wigman. — De cultuur en bereiding van Gambir in den Rionw-Archipel, door A. W. K. de Jong. — De vezel-agave, door Pit. — Oogstresultaten van den Ficus-aanplant in den Cultuurtuin bij een een- en tweemalige aftapping, door C. J. Heijl. — Sprokkelingen uit nieuwe publicaties. — De cautehouc-tentoonstelling te Ceylon in 1906, door J. C. Willis. — Nota over het klapper-vraagstuk, door K. Heyne.

Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde. 1907. 1e Helft, No. 7.

De vaccine in Nederlandsch Indië, door J. F. H. Kohlbrugge.

Weekblad voor Indië. 1907. No. 40.

Het ethisch koloniaal bestuur op de planten, door Amat. — Theosofie zonder Blavatsky, door H. Borel. — Brieven uit patria, door J. Willemsz. — Een brandend vraagstuk in de Vorstenlanden (de Woro-Loesah-quaestie en de instelling van waterschappen), door M. v. Geuns (met afb. en kaarten). — Het tramongeluk bij Aloë Tapa in Atjeh (met foto's), — Nirwana, door H. F. Neumann. — Indische indrukken, door Carlo.

De Indische Mercur. 26 Febr. 1907.

Koloniaal Museum te Haarlem. Voordracht van Prof. Ch. A. van Ophuysen over „Eenige dagen in de Bataklanden”. — Moderne Vacuum-droogapparaten, systeem Passburg. — Het Jang-plateau op Oost-Java. — Bemesting van theetuinen. — Indicateur voor 't nemen van serie-diagrammen. — Verslagen van Maatschappijen. — Kleine mededeelingen. — Enz.

Brengt een bezoek aan

„BOEATAN”

Plaats 9. DEN HAAG.

Permanente Tentoonstelling van Ned.-Indische Kunstnijverheid en huisvlijt. Vrij entree.

Theesalon open van 3-6.

J. J. REESER.
 Meubeleering,
 Behangerij. Stoffeerderij.
 Piet Heinstraat 116. Elandstraat 76 en 85
 Telefoon 1740.

H. v. DOOREN & Cie.
MODES.

DEN HAAG. SCHEVENINGEN. AMSTERDAM.
 5 Hoogstraat. 11 Oranjegalerij. 24 Leidschestr.

Huishoudkarntjes

worden met veel succes ook in de Koloniën gebruikt, zijn zeer geschikt voor het maken van verse karnemelk, slagroom en het klutsen van eieren. Aanbevelend,

Riviervischmarkt 9, den Haag.
 Landbouwkantoor, M. J. SPRUYT.

J. F. HANSEN, Mr. Smid.

MAGAZIJN van
 Baden, Geysers, Haarden, Kachels en Fornuizen.
GASORNAMENTEN,
 Huishoudelijke Artikelen.
 KEPPLERSTRAAT hoek Regentesselaan,
 'S-GRAVENHAGE.

**Allen, die zich afgemat
 en lusteloos gevoelen,**

zenuwachtig en zonder energie zijn, geeft Sanatogen nieuwe levenslust en levenskracht. Door meer dan 4000 Professoren en Geneeskundigen schitterend beoordeeld. Verkrijgbaar bij H. H. Apothekers en Drogisten. Brochure kosteloos van het Hoofdagenschap der Sanatogen-Werke, Amsterdam, — Heerengracht 278. —

ELITE SHOES H. HESSELS & ZOOM

Maat- en Reparatie-Ateliers

Vos in Tuinstraat 4
 tegenover „Hotel des Indes”

Importeurs van
Amerikaansch Schoeisel
Schoeisel voor Indië

Piet Heinstraat 117

Mevr. HÖGERHEIJDE,

VERLOSKUNDIGE,

Commelinstraat 2, AMSTERDAM
 is dagelijks te cons. van 1—3, 6—10.

Mej. ERNESTINE DE MUNNICK,
 te **PARIJS,**

stelt zich beschikbaar voor alle in-
 formatiën betreffende
 Pensions, Kleeding, Bezichtiging der Stad,
 enz. enz.

Zich te vervoegen Maison de Café

„BOUDAH”

Rue St. Honoré 390.

Brückel Mutzenbach,

Veenestraat 22, hoek Kettingstraat,
 'S-GRAVENHAGE.

Toiletartikelen, Kramerijen, enz.

TRANSVALIA,

Prins Hendrikstraat 74.

Extra voorraad Dienstbodenboezelaars,

Wollen Ondergoederen

ook in

ECHT JAEGER.

G. J. HEEMSKERK

OBRECHTSTRAAT 198 hoek REINKENSTRAAT.
 Telefoon 3641.

Van af heden verkrijgbaar de Koffie en Thee
 der **Firma de Wed. VAN NELLE** te
 Rotterdam.

Koffieprijsen p. ½ K.G.	Theeprijsen p. ½ K.G.
Rood merk . . . 60 cts.	Gebroken N ^o . 1 f 1.50
Zwart " . . . 54 "	Afternoon tea . . . 1.25
Groen " . . . 52 "	Zuivere theeën . . . 1.00
Paarsch . . . 50 "	" " " . . . 0.80
Ook verkrijgbaar	" " " . . . 0.65
Alex Meier Koffie	Thueré Thee
prijzen 77½, 67½, 80 ct.	f 1.50, 1.25, 1.00, 0.80

Aanbevelend, **G. J. HEEMSKERK.**

Firma Gebr. KALSE,

Vlamingstraat 41. Den Haag.

KANTOORBOEKHANDEL.

Specialiteit in Lederwaren.

KOFFERS. TASSCHEN.

Th. FRANKEN,

Confiseur, Patisier, Glacier,

Sumatrastraat 1g, bij het Kanaal.

's-GRAVENHAGE.

Telefoon No. 1460.

De Goedkope Winkel van

H. DE LA COURT.

Chemische producten,

Borstelwaren, Sponsen, Zeemleder,
 TOT DE LAAGSTE PRIJS.

Heesterhuisstraat 283.

Ch. F. RIJKEN & Co.

Vleugels, Piano's, Orgels.

Verhuren, Stemmen, Repareeren

NIEUWSTRAAT No. 26.

Nieuw-Malthusianisme.

Mevrouw VAN DAM

dagelijks te spreken van
10--4 en van **7--9** uur.
 (Zondag op verzoek).

-- Tollensstraat 106 --

Oudste en vertrouwdste
 adres van nieuwe Malthu-
 siaansche middelen.

Inlichtingen en Brochure
 op aanvraag kosteloos

AUG. SAVELKOUL.

Voorheen J. VAXELAIRE & Co

AMSTERDAM. — — — — — BATAVIA.

Singel hoek Heiligeweg.

Rijswijk.

Indische Uitrustingen.

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT.

JAN MESKER & Co.

Prins Hendrikstraat No. 48.

Complete Meubeleering van Huizen
in koop en in huur.

VERHUIZINGEN EN TRANSPORTEN.

TELEFOON No. 3983.

Koninklijke Brood- en Beschuifabriek, LENSVELT NICOLA,

DEN HAAG, Telefoon No. 2531. VEENESTRAAT 23.

LUNCHEON ROOM.

Haagsche Beschuif.

ACUILAR'S Port-, Sherry- en Madeirawijnen
 zijn alom bekend.

Hoofdkantoor Heerengracht 3, DEN HAAG.

Bijkantoor: Batavia, B. DE BAS & Co.

H. VAN ROOY,
 Amerikaansch- en Fransch Schoeisel

Bankastraat 41, Den Haag,

naast de Melkrichting „DE SIERKAN”.

A. KREIJMBORG & Co.

HOFLEVERANCIERS. — AMSTERDAM.

Huis van den Eersten Rang

LEIDSCHESTRAAT hoek Heerengr. Teleph. 3200.

Modernste inrichting voor **Heeren-
 Jongheeren- en Kinderkleeding**,
 gemaakt en naar maat.

Aan de afdeling Kleeding naar Maat zijn verbonden:

1 Professeur de Coupe en 10 Coupeurs met assistenten.

Coupe Système Americain

Uitrustingen voor de Indiën.

Uniformen, Gala- en Automo-
 bielkleeding, Ambtsgewaden, water-
 dichte stoffen voor Jacht- en Sport-
 kleeding.

Parterre: Heerenkleeding

1e Etage: Kleeding naar Maat; 2e Etage: Kinder- en Jongheerenkleeding.

